

KARAS

40

1938 m. spalio 6 d.

KARYS

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia
Kar. Št. Spaudos Ir Šviet. Sskr.
Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir seštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš

provincijos kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

*Vienintelis
savaitraštis
Lietuvoje,
besipuošiąs
modernia
giliaspaude*

VIRŠELYJE: 1 PSL. — VYT. MAŽELIO, 4 PSL. — VYT. MAŽELIO IR A. SULCO NUOTRAUKOS

Viršų kairėje — Atsargos jaunųjų leitenantų priesaika Karo Mokykloje išleistuvių dieną. Vyt. Maželio nuotrauka. Apačioje — Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, Kariuomenės vadovybė ir svečiai stebi Karo Mokyklos parą. M. Truso nuotr. Viduryje — paveikslas mozaika iš 1 gusarų pulko kareivinių papuošimų. Smečkausko nuotr.

Niekuomet nenusiminti

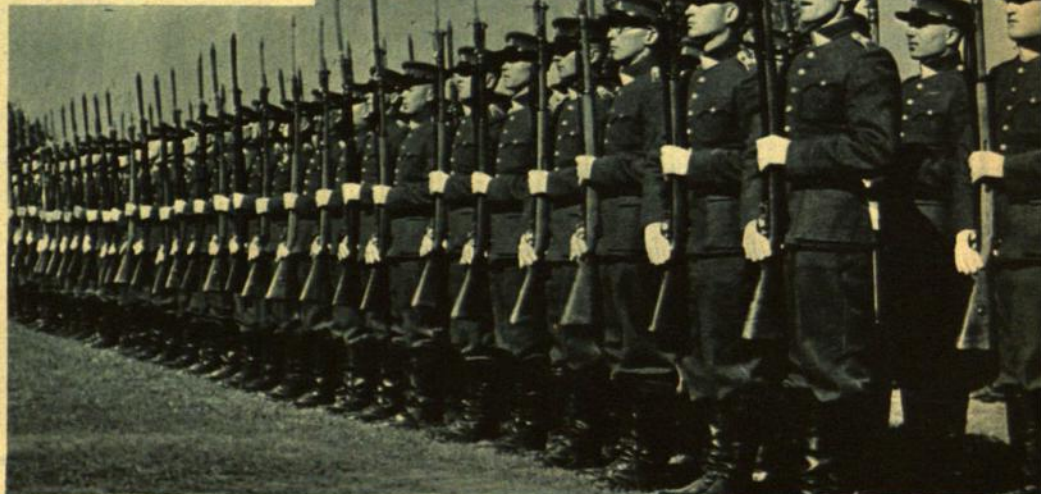
RESPUBLIKOS PREZIDENTO ANTANO SMETONOS ŽODIS (ATPASAKOTAS), PASAKYTAS PER P. L. P. KARO MOKYKLOS XIII-SIOS ASPIRANTŲ LAIDOS IŠKILMES RUGSĖJO 28 D.

Graži, giedri išleistuvių diena pasitaikė jauniems atsargos karininkams. Bet taikos dangus labai apsiniaukęs. Toliau nuo mūsų krašto girdėti nerimo griaustinis ir jo žaibai švaistosi tautų sielose. Rimtą valandą ūpas neaplenkia ir mūsų. Tūlame veide žymu rimtumo... Kas žino, kas gali atsitikti?

Lietuvių tauta, daug išgyvenusi, daug patyrusi, nenusimena ir dabarties akivaizdoje. Šie metai sukaktiniai, dvidešimtieji nepriklausomos Lietuvos metai. Esame girdėję per įvairias, jų proga rengtas iškilmes branginant laisvę, ją džiaugiantis, esame girdėję visų, ne vien karių, ryžtą ginti savo Tėvynę, jei koks pavojus jai grasytų.

Sitokia gynimo mintis, jaunieji leitenantai, jums per kelioliką mėnesių karo mokykloje yra, manau, daugiau ir giliau prigijusi, nei paprastam piliečiui. Atsisveikindami su savo motina auklėtoja, jūs amžinai nešiosite jos paveiklą savo atmintyje. Jūs daugiau, nei kitas jaunimas, dabar išmanote, ką reiškia gyvenime tautos vienybė, drausmė, susiklausymas, drąsumas, darbštumas ir kitos žmogaus dorybės. Taigi, mes vyresnieji, o ypačiai jūsų viršininkai mokytojai, laukiame, kad tai, ko esate išmokę ir įsivavinę karo mokykloje, ne tik savyje palaikysite, bet perduosite ir kitiems, savo draugams — jaunimui.

Vyt. Maželio nuotraukos

Apsiniaukęs taikos dangus, bet mūsų tautos siela tyra ir giedri. Mums nėra ko nusiminti, tik reikia susimąstyti ir dirbti ramiai ir rimtai tą darbą, kurį dirbame kasdien, prie kurio esame stoję dirbti. Rimtas veidas turi atitikti rimtą žingsnį. Nei mes nei kitas kas pasaulyje nežino, ką lems rytojus. Ir vis dėlto mes jį sutiksime, pilni vilties būdami.

Darbšti, vieninga ir drausminga tautai išliks gyva, jei ir visuotinis tvanas užėitų. Taigi ir rūšiomis dienomis tešviečia mums ta žvaigždė, kuri yra prikėlus mūsų tautą iš miego, težerplėja kiekvienam mūsų ir ugnies kibirkstėlė, kurią įskėlė gimtasis kraštas!

Jūs, jaunieji leitenantai, išugdė laisvoji Lietuva ir mokslą davė, jūs ją esate pamilę, taigi nereikia daugiau aiškinti, jūs patys žinote, ko ji verta. Gauta ugnies kibirkstėlė per jus tepaskįsta plačiai meile mūsų motinai Tėvynei. Savo gražiausiu pavyzdžiu šviesite jaunimui, ir būsime dar tikresni, kad mūsų tauta, taip auklėjama, taps dar atsparesnė.

Ši rimtą metų reikia daugiau susimąstyti, bet niekuomet nenusiminti. Juk esame pabudę iš tautinio miego. Didžiausias pavojus būtų tai apsileidimas. Jo reikia labiausiai vengti.

Džiaugdamasis šia gausinga karo mokyklos laida, kad padidėjo mūsų ginklo galia, noriu palydėti jus, jaunieji leitenantai, jau nekartą girdėtai iš manęs žodžiais:

Būkite drausmingi, vieningi, darbštūs ir visuomet pasiruošę grįžti ginklo pajėgos eilėsin, kai Tėvynė pareikalaus!

VDV

Eisime, kur bus įsakyta

KARIUOMENĖS VADO B. GEN. RAŠTIKIO KALBA ATSARGOS KARININKŲ ISLEISTUVĖSE

Žingsnis po žingsnio eina pirmyn mūsų tėvynės gyvenimas visose srityse. Nuo bendros pažangos neatsilieka ir mūsų kariuomenė, o kai kuriais atžvilgiais jos pažanga yra net greitesnė, negu kitur. Mūsų kariuomenės pažanga visus tautiečius džiugina, ir jie didžiulį jai. Bet greta to džiaugsmo ir pasididžiavimo visi mes turime teisę ir net pareigą iš kariuomenės ir iš savęs reikalauti, kad ta pažanga niekada nesustingtų, nesumažėtų, kad ji būtų visada aktuali, kaip visada turi būti aktualus ir pats valstybės saugumo reikalas, kurio didžiausiais faktoriais yra diplomatija ir kariuomenė. Tas aktualumas turi būti nuolatinis, nepertraukiamas, nors paprastai jis pasidaro populiariesnis tik tada, kada politikos akiratis pradeda niauktis. Psichologiškai tai yra visai suprantama, nors iš esmės šis reiškinys yra klaidingas, nes dėl visai suprantamų priežasčių pagrindinių saugumo reikalų tvarkymo tempo greitinimas ir tų reikalų aktualumas tik pavojaus metu yra pagrindinė klaida, apie kurią kalba net paprasčiausieji strategijos vadovėliai. Juk ne tada laikas šunį šerti, kada išeinama medžioti, ir ne tada drausti namą nuo ugnies, kada ugnis yra jau namą apėmusi. Visi šie reikalai bent tiek, kiek galima, turi būti sutvarkyti iš anksto. Kas iš anksto yra tinkamai pasiruošęs pavojus sutikti, tam tie pavojai tikrai bus ne tokie pavojingi ir baisūs. Valstybės saugumo reikalų tvarkymo aktualumas ir populiarumas neturi priklausyti tik gyvenamojo momento psichologiško ūpo ir nuotaikos, bet turi būti planingai vykdomi visą laiką. Tik tokiu būdu galima tinkamai pasiruošti visokiems netikėtumams.

Tokių minčių vadovaujama mūsų kariuomenės vadovybė jau eilę metų išleidžia iš karo mokyklos gražiai paruoštų atsargos jaunesniųjų leitenantų būrius. Šiandien išleidžiama jau tryliktoji ir gana didelė atsargos karininkų laida.

Jūs, jaunieji leitenantai, išeinatė iš karo mokyklos tuo laiku, kada Europoje vyksta istoriškai, dideli ir neramūs įvykiai, kada istorijos ratas sukasi ypatingai greit. Tokiu laiku jūs prisiekiatė Dievui ir Tėvynei ginti savo tėvų žemę visomis savo jėgomis, stoti į pirmąsias kovotojų eiles ir jų neapleisti ypatingai tada, jei gyvenimo audros ir verpetai paliestų ir mūsų tėvynę, ginti savo kraštą ne tik patiems, bet ir kitus vesti į garbingą kovą už laisvę ir nepriklausomybę.

Toks visų mūsų pasiryžimas, šiandien Tamstų vie-

šai ir iškilingai dar kartą užfiksuotas, tebūnie ir visiems kitiems paskatinimu ir priminimu, kad visa mūsų kariuomenė, o pirmiausia visi tikrosios tarnybos ir atsargos karininkai yra pasiruošę ir pasiryžę atlikti net

Suvalkų sutarties skyriaus kertelė V. D. Karo Muziejuje
Iz. Girčio nuotr.

sunkiausius uždavinius, jei sunkiu momentu tauta ir valstybė to iš mūsų pareikalautų.

Mes pasitikime savo tautos vadais, mes visada su dideliu pasitikėjimu žiūrime į karo mokyklos šefo valstybinius darbus ir rūpesčius, mes nesikarščiuojame, nesikišame, kur nereikia, bet dirbame ir ruošiamės. Mes sveikiname kiekvieną reiškinį ir žygį, kurie daro mūsų tautą kultūringesnę, stipresnę, labiau vieningą ir saugesnę. Teeina visi tikrosios ir reališkos vienybės keliu. Dideliems ir svarbiems tautos ir valstybės reikalams, kurių pirmoje eilėje stovi nepriklausomybės saugumo klausimas, tenesudaro kliūčių įvairūs egoistiški arba siauresnio pobūdžio tikslai ir pretenzijos. Tuose reikaluose kiekvienas tautietis, pradedant valstybės ir visuomenės veikėjais ir baigiant eiliniams piliečiams ir kariais, turėtų būti plataus masto pasišventusiu patriotu, bet jokių būdu ne užsispyrusiu siauro akiračio egoistu. Tokio idealo bent valstybės ir tautos saugumo srityje mes siekiame ir kada nors vis dėlto turėsime pasiekti.

Štai yra kelios nuotrupos minčių, kylančių man šiandien, matant gražų ir gausų būrį jaunų, sveikų, gražių, kupinų energijos, pasiryžimo ir Tėvynės meilės jaunesniųjų leitenantų, atsiveikiančių su karo mokykla ir grįžtančių į visuomenę.

Šiandien kariuomenė palydi Tamstas su geriausiais linkėjimais ir sveikinimais.

Aš dėkoju karo mokyklai už jūsų auklėjimą ir mokymą, dėkoju ir jums, leitenantai, už jūsų darbą, triūsą, gerus norus ir viską, ką jūs esate gerą padarę mūsų kariuomenei ir karo mokyklai.

Sirdingai sveikinu Tamstas pakėlimo į pirmąjį karininko laipsnį proga ir nuoširdžiausiai linkiu nešti viską, ką gera esate gavę kariuomenėje, į visuomenę, į inteligentiją, į liaudį, į mūsų jaunimo eiles. Visur skleiskite valstybės saugumo reikalų supratimo, didesnio pasitikėjimo savimi, pasišventimo bendriems tautos idealams, Tėvynės meilės, vienybės, tolerancijos, drąsos ir tautinio susipratimo obalsius.

Būdami atsargoje, neužmirškite karinių žinių, nes ne tada bus laikas jas kartoti, atsiminti arba papildyti, kada, reikalui ištikus, būsite pašaukti į tikrąją tar-

Pasikeitimai Ministrų Taryboje ir Lietuvos Banko vadovybėje

Prieš savaitę laiko Žemės ūkio ministras Juozas Tūbelis ir teisingumo ministras Boleslovas Masiulis įteikė Respublikos Prezidentui savo atsistatydinimus. Atsistatydinimus Respublikos Prezidentas priėmė. Taip pat atsistatydino Lietuvos Banko valdytojas Vladas Stašinskas, kurio atsistatydinimas irgi priimtas.

Respublikos Prezidento aktu, naujuoju teisingumo ministru nuo spalio 1 d. paskirtas Vladas Stašinskas. Žemės ūkio ministro portfelį laikinai pasiima pats ministras pirmininkas Vladas Mironas. Buv. žemės ūkio ministras Juozas Tūbelis paskirtas Lietuvos Banko valdytoju. Buv. teisingumo ministras Masiulis pasilieka Valstybės Tarybos pirmininku.

nybą savo pareigą atlikti, tada turėsite kitiems vadovauti, ir jūsų kareivių pasisekimai ir gyvybė bus jūsų rankose, tada teks savo būriams vadovauti, bet ne žinias kartoti. Todėl ne tik neužmirškite tų žinių, kurias esate gavę kariuomenės pulkuose ir karo mokykloje, bet stenkitės tas žinias ir vadovavimo praktiką papildyti. Geriausia šiam tikslui pasiekti vieta yra šaulių sąjungos eilės. Tokių darbininkų, kaip jūs, mūsų šauliai visada laukia ir mielai priima. Neužmirškite to.

Dabar atsiveikiname su jumis. Bet jei Tėvynei pradėtų grėsti pavojai, visi mes, t. y. tikrosios tarnybos ir atsargos kariai, vėl būsime kartu ir be jokių svyravimų eisime į ten, kur bus mums įsakyta.

Tad tuo tarpu sudieui, malonūs ir mieli ginklo draugai ir kolegos.

Tegyvuoją laisva ir nepriklausoma mūsų Tėvyne, tegyvuoją Karo Mokyklos šefas ir vyriausias ginkluotųjų pajėgų Vadas Ponas Respublikos Prezidentas.

Naikintuvų paskirtis

(Žiūr. „Kario“ Nr. 39).

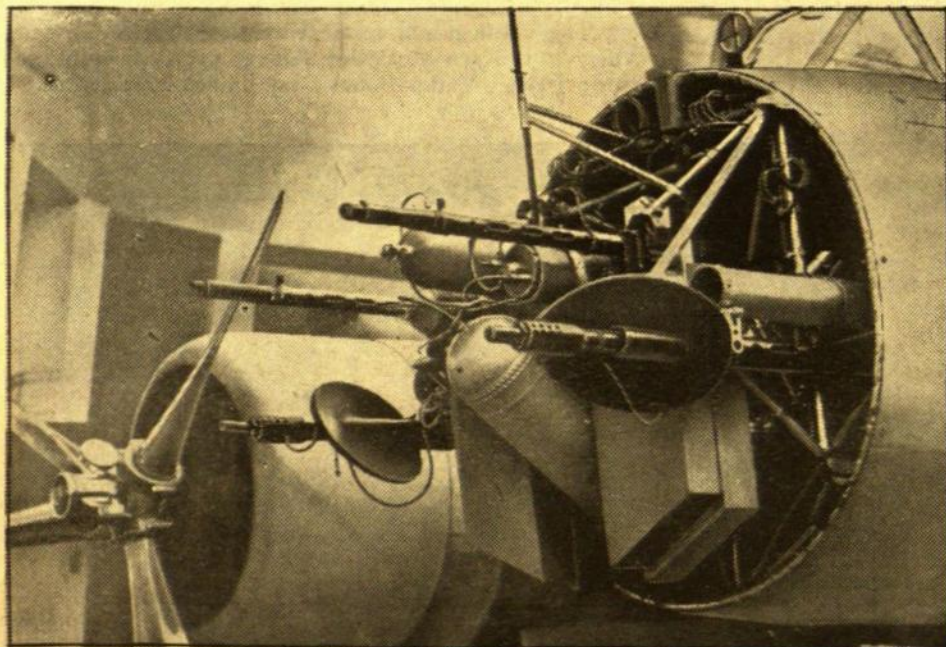
Kaip minėjome, yra labai svarbu priešui neleisti atlikti žvalgybą mūsų pusėje. Kitaip sakant — nors laikinai priešui „užrišti akis“ tam tikrame ruože. Virš to ruožo ar objekto griežtai apribotam laikui siunčiama naikintuvų užtvara. Jei priešų naikintuvai tam tikrame ruože neleidžia pasirodyti mūsų tarnybos lėktuvams, tai mūsų naikintuvai organizuoja užskridimą. Kad laiduotų mūsų bombonešiams nuskridimą į priešų pusę, organizuojama naikintuvų apsauga. Tai apsaugai mūsų naikintuvai neskrenda kartu su bombonešiais, bet, susitarę su bombonešių eskadrilės vadu, tam tikroje vietoje ir tam tikru laiku saugoja nuo priešų naikintuvų bombonešių perskridimą ir patikrina laisvą grįžimą. Didesnis naikintuvų vienetas, organizuodamas užtvaram, užskridimą ar apsaugą, tam reikalui panaudos keletą grandžių įvairiuose aukščiuose. Jei viena grandis, sakysim, iš 5 lėktuvų skrenda 2000—2500 m aukštumoje, antra — iš 3—5 lėktuvų 3500—4000 m aukštumoje, trečia — iš 3—5 lėktuvų 5500—6000 m aukštumoje, tai, aišku, priešų lėktuvui „pralįsti“ pro tuos tarpus nepastebėtam yra labai sunku. Priešų lėktuvai gali pasirinkti kelią tik toli šonuose, bet, turint galvoj, kad šių kombinuotų grandžių tikslas yra apsaugoti ar nuvalyti priešų lėktuvus tik tam tikrame, griežtai ribotame plote, visiškai pateisinama pasirinkta taktika. Žemiausiai skrendančią grandį veda pats eskadrilės vadas. Vertikalūs atstumai tarp grandžių neprivalo būti didesni kaip 1500 m ir horizontalūs — nedidesni kaip 500 m. Didesni atstumai apsunkintų akies ryšį tarp grandžių, nes visos grandys turi sekti vado signalus ir derintis prie jo manevrų. Aparatai, kurie aprūpinti radiju, laiko radijo ryšį su eskadrilės vadu.

Čia suminėtos naikintuvų veikimo priemonės laiduoti savajai aviacijai laisvą veikimą ir uždrausti priešų lėktuvams pasirodyti tam tikroje vietoje gana greitai išsėms naikintuvų medžiagines jėgas. Todėl naikintuvai apsaugai bus siunčiami tik tuomet, kada neišvengiamai reikia veikti mūsų tarnybos lėktuvams.

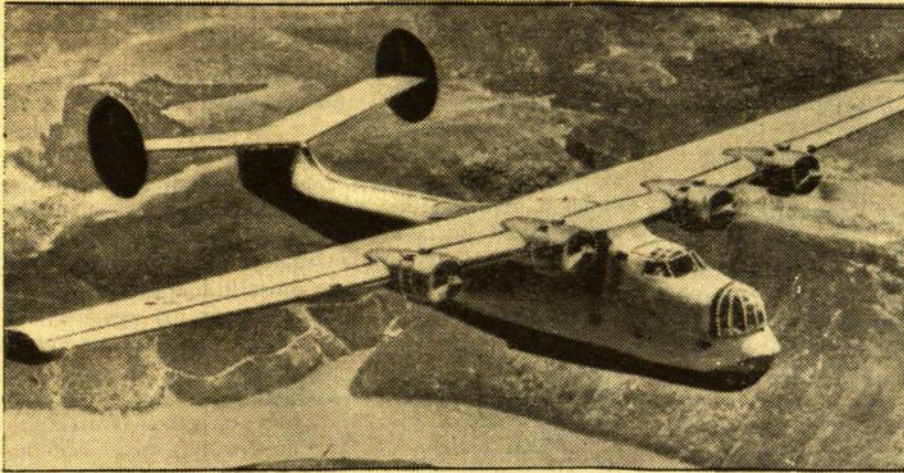
Jėgų ekonomijai, nevaržant sėkmingo naikintuvų panaudojimo, tam tikrose vietose išstatomi naikintuvų slapukai. Tai dažniausia 2, kai kada — 3 lėktuvai, siunčiami į tą vietą, kur yra pastebėta praskrendant daugiau priešų lėktuvų. Ten, pasirinkę tinkamą nutūpimui aikštę, gerai užmaskavę ir pasiruošę kiekvienu momentu pakilti, slapukai seka priešų lėktuvus. Pastebėję, kad priešų lėktuvų skaičius proporcingas slapukų jėgoms, turi stengtis pakilti kiek galėdami netikėčiau priešų lėktuvus užpulti. Pasisekimas pareina nuo netikėtumo. Be to, svarbu, kad siunčiami slapukais naikintuvai turėtų didelį vertikalų greitį.

Nesant tinkamų nusileidimui bei slapukų užmaskavimui vietų tuose rajonuose, kur dažnas priešų lėktuvų pasirodymas užtikrintas, naikintuvai siunčiami į orą medžioti. Du arba trys lėktuvai, skraidydami duotame maršrute, pastebėję priešą, panaudoja visas galimas priemones netikėtam puolimui praveisti. Tikresniam savo uždavinio atlikimui, naikintuvai — medžiotojai bendradarbiauja su signaline aikštele, kuri marškomis arba radijo nustatytu kodu padeda nurodyti priešų lėktuvų buvimo vietą. Nurodyti marškomis lėktuvo kryptį, jo aukštį, skridimo linkmę mokomi oro sekėjai. Radijo kodas yra sutartinis, perduodamas telegrafu. Dažniausia nurodoma lėktuvo buvimo vieta pasaulio šalimis, aukštis ir skridimo kryptis.

Čia nurodyti naikintuvų panaudojimo būdai yra tik šalutiniai prieš skiriamos aviacijai, kaip svarbiausiai ginklo rūšiai, reikšmės būsimąjį karo metu. Šių dienų kautynėse aviacija yra parodžiusi savo, kaip puolamojo ginklo galinumą. Kas sekė spaudoje Ispanijos pilietinio karo eigą, turėjo pastebėti, kokių padarinių susilaukia miestai priešų bombonešių užpulti. Gal atrodyti, kad toli nuo fronto esančių gyventojų masinis žudymas bombomis nesutampa su karo dvasia užimti teritorijos plotą. Tikrumoje, — priešų užnugario niokiojimu užtikrinama priešų materialinių ir moralinių jėgų naikini-

Olandų dvimotorinio naikintuvo priekinis ugnies lizdas: dvi patrankėlės ir du kulkosvaidžiai, kuriuos valdo pilotas

Didžiulis Jungt. Amerikos V-bių bombonešis, sverias 25 t ir kainavęs 1 mil. dolerių

mas. Dideli karo strategijos žinovai, jų tarpe italų generolas Douhet, tvirtina, kad ateities karą nulems aviacija. Jo nuomone, laimėti karą, — tai didžiulėmis oro pajėgomis smogti priešą, naikinant visus materialinius tautos išteklius, o žemės kariuomenei tiktai gintis žemėje. Kai tautos medžiaginis ir moralinis atsparumas bus palaužtas, žemės kariuomenei teliks tikrai išnaudoti aviacijos laimėjimą.

Šį pavyzdį paėmiau tik todėl, kad vaizdžiau būtų galima apibūdinti tikrą naikintuvų paskirtį. Iš to, kas aukščiau pasakyta, eina, kad ateities kare naikintuvams nedažnai teks turėti „ritieriškų“ oro dvikovų, kaip Didžiajame Kare, o daugiau reiks kreipti dėmesį masinėms ir kolektyvioms kautynėms. Jei bombonešiai, turėdami tikslą sunaikinti mūsų krašto gyvenbinius centrus, puls didžiulėmis masėmis, tai mes, aišku, privalome būti masiškai pasiruošę juos ir atremti. Nekalbėdami apie priešlėktuvinę artileriją, kuri yra labai svarbi ginklo rūšis prieš oro užpuoliką, pagrindine priemone apsiginti laikysime savuosius naikintuvus. Naikintuvų apsigynimo priemonė yra tikrai viena — puolimas. Sėkmingo puolimo laidas — netikėtumas ir staigumas. Ne visuomet naikintuvas pradės kautynes tik tuomet, kada jis bus užpultas, bet dažniausia pats puls, nes kautynių ieškojimas ir puolimo iniciatyva atitinka naikintuvo dvasią. Jo kautynių priemonės yra manevras ir ugnis. Surikiuoti ore naikintuvai yra ne tokie paslankūs, netikėtą puolimą sunkiau praveisti, bet didesnio kolektyvo puolamoji ugnis sudaro žymiai didesnę efektą. Naikintuvų rikiuotė (eskadrilė, grupė), pastebėjusi priešą ore, vado vedama taiko manevrą kiek galėdama netikėčiau prie priešo prisiartinti ir pulti. Po puolimo staigiai manevruojant rikiuotės formą išlaikyti sunku, todėl prasideda individualės kautynės. Naikintuvo lakūnas ugnį valdo manevruodamas lėktuvu, nes jo ginklai pastatyti nejudomai išilginėj lėktuvo ašy. Galima įsivaizduoti, koks staigus turi būti manevras, jei lėktuvai, pvz., skrenda 300—400 km/val. ir daugiau, per sekundę — apie 80—110 m, susitikimo padėtyje abiejų lėktuvų greitis bus 160—220 m/sek., o kaunamoji ugnis iš kulkosvaidžių tikra tik 50—200 m atstume, todėl momentas paleisti šūvių seriją bus toks trumpas, kad susitinkant vienoj linijoj, šaudymas su gali-

mumu pataikinti yra neįmanomas. Oro kautynėse pagauti priešą taip, kad galima būtų jį šaudyti su galimumu pataikinti yra manevravimo menas. Šito apibūdinti čia neįmanoma, gali įsivaizduoti tik tas, kuriam teko treniruotis oro kautynėse. Ore iš visų pusių yra vienodų galimimų pulti ir būti puolamam, todėl naikintuvo pilotas privalo būti gerai išsilavinęs sekėjas, puikus šaulys ir skridimo virtuožas. Oro kautynėse daug svarbiau negu kur nors kitur, turėti persvarą ne kiekybė, bet kokybė.

Prancūzų lakūnas Fonk'as Didžiojo Karo metu turėjo 127 laimėjimus oro kautynėse ir pats liko gyvas. Todėl, jei būtų galima surinkti tokių žmonių kelias naikintuvų eskadriles, nereikėtų bijoti ir gausiausias priešos aviacijos. Neabejotinos reikšmės oro kautynėse turi lėktuvo - naikintuvo techninės savybės ir apginklavimas, tačiau prie to, svarbiausiu veiksniu tenka laikyti patį pilotą, kuris tą naikintuvą valdo. Naikintuvų statusas tinkamų pilotų parinkimui bei parengimui reikalauja: „Naikintuvo lakūnas ypatingai turi būti geras pilotas ir šaulys“, be to, „Lakūnas turi būti aukštos moralės, drąsus, pasišventęs, drausmingas, sąžiningas, patvarus fiziškai ir morališkai. Atsižvelgiant į oro kautynių nepaprastą staigumą ir aplinkybių keitimąsi, jis turi būti greitų refleksų, kartu turi blaiviai susivokti sunkiausiose kautynių aplinkybėse“.

Taip, trumpai suglaudus, galime apibūdinti naikintuvų paskirtį, jų panaudojimą ir veikimo taktiką. Tačiau šiandienė modernioji aviacija nesitenkina pasiektomis ribomis, bet nuolat stengiasi kiekvieną technikos laimėjimą išnaudoti, tuo dar aukščiau pakeldama savo lygį. Ateities karas bus šiandieninės aviacijos egzaminas. Netenka abejoti, kad turtingas išradimais žmogaus protas iš būsimojo karo patyrimų susiras medžiagos galingą savo paskirtimi aviaciją pakelti iki tokio laipsnio, apie kurį šiandien tegalime tik svajoti.

Psk. Pyragius

Jaunieji šaudo policijos šventėje

Atsargos karininkų išleistuvės Karo Mokykloje

Rugsėjo 28 d. P. L. P. Karo Mokykloje įvyko tryliktosios atsargos karininkų, jaunesniųjų leitenantų, laidos išleistuvės. Vėl gan didelis būrys naujai parengtų atsargos karininkų papildė mūsų atsargos kariuomenės eiles.

Išleistuvių iškilmėse dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, krašto apsaugos ministro pareigas einąs kariuomenės vadas b. gen. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas b. gen. Černius, vyr. kariuomenės kapelionas kan. Sabaliauskas, prel. protonotaras prof. Grigaitis, kariuomenės ginklų ir įstai-gų viršininkai, Kauno įgulos dalių vadai, spaudos atstovai.

Kaip ir visuomet, išleistuvių iškilmės prasidėjo pamaldomis Karo Mokyklos patalpose. Pamaldas laikė kapelionas kun. Abraitis. Pamaldoms pasibaigus, Karo Mokyklos aikštėje susirikiavo visas Karo Mokyklos batalionas ir susirinko aukštėje svečiai. Atitinkamomis ceremonijomis sutikus Karo Mokyklos šefo vėliavą ir atvykus Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai, kuris pasisveikino su visais išsiri-kiavusiais Karo Mokyklos bataliono daliniais, — buvo perskaitytas Respublikos Prezidento atsargos karininkų pakėlimo aktas. Po akto Respublikos Prezidentas Antanas Smetona pasveikino naujai pakeltuosius karininkus, palinkėdamas gražios sėkmės jų tolimesniuose darbuose mūsų plačiojoje visuomenėje.

Atvykus Respublikos Prezidentui prie garbės tribūnos, prasidėjo Karo Mokyklos bataliono iškilmės maršas. Lygiu, kietu žingsniu paskutinį kartą pro savo aukščiausius viršininkus pražygiavo išleistieji atsargos karininkai ir visi kiti Karo Mokyklos vyrai.

Po parado pakeltieji nuskubėjo į savo gyvenamasias patalpas padėti ginklus ir savo antpečius papuošti jaun. leitenanto žvaigždute, o prie krūtininių prisiegti gražius Karo Mokyklos baigimo ženklus. Pagaliau netrukus visi išleidžiamieji susirinko ir susirikiavo aplink Vytauto Didžiojo paminklą priesaikai. Čia taip pat atvyko ir aukštieji svečiai, su Karo Mokyklos šefu, Respublikos Prezidentu Antanu

Smetona ir kariuomenės vadovybe priešakyje. Jaunieji atsargos karininkai čia jau kaip vadai dar kartą davė kario priesaiką, o po to visi ėjo pabučiuoti Karo Mokyklos Šefo vėliavą, kryžių ir šv. Evangeliją. Priesiekusiems tarė trumpą, išpūdingą žodį kariuomenės vadas b. gen. Raštikis, pabrėždamas vaizdžiai tą didžią atsakomybę, kurią kariui, dargi karininkui, uždeda karinė priesaika. Ją sulaužiusieji ar kaip nors apėjusieji būtų verti didžiausio moralinio pasmerkimo ir griežčiausių sankcijų iš valstybės ir jos vyriausybės pusės. Priminęs sunkią, audringą tautų gyvenamojo momento valandą, kariuomenės vadas b. gen. Raštikis ryžtingai pažymėjo, kad kada tautos ir valstybės reikalai pašauks, visi tikrosios tarnybos ir atsargos karininkai eisime ten, kur bus įsakyta eiti. Eisime, dirbsime, mirsime ir laimėsime!.

Priesaikos apeigoms prie Vytauto Didžiojo paminklo pasibaigus, Karo Mokyklos valgykloje įvyko bendri kariūniški pietūs, kuriuose dalyvavo aukštieji svečiai ir visi šios dienos iškilmų dalyviai, drauge su naujai išleidžiamaisiais atsargos karininkais. Pietų metu kalbėjo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona ir kariuomenės vadas b. gen. Raštikis. Šios dvi kalbos įdėtos atskirai nr. pradžioje. Taip pat išleidžiamuosius atsiveikino ir visiems gražiai padėkojo Karo Mokyklos viršininkas b. gen. Musteikis. Išleidžiamųjų vardu gražų žodį pasakė ats. j. ltn. Ulvydas, pažymėdamas, kad Karo Mokykla visus, iš įvairiausių Tėvynės kraštų čia sulėkusius, suartino, sulygino. Per visą karo tarnybos laiką siekdami vieno idealo, jie galėję pratęsti sentėvių tradicijas. Mokykloje iškiepytas vienybės ir susiklausymo jausmas lydėsias jaunuosius atsargos karininkus visą gyvenimą, o taip pat neapleisias jų nė kautynėse, jei ginklu teks ginti Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. „Ypatingai džiūgaujam ir didžiuojamės šiandien, tą mūsų vienintelę gyvenime tokio džiaugsmo ir laimės dieną, kai Aukščiausiam prisiekėm neapleisti gimtosios žemės sunkią valandą, visos aukštosios vadovybės ir mūsų kilnių mokytojų bei auklėtojų akivaizdoje garbingai pasižadam, palikę mokyklos sienas, eiti jų nurodytu keliu. O tas kelias aiškus — būti gerais atsargos karininkais, kilniais Tėvynės sūnumis ir dirbti brangiajai Lietuvai.

Kalboms pasibaigus, išleidžiamieji padainavo keletą kariūniškų dainelių ir tuo išleistuvių iškilmės baigėsi. Reikia pažymėti, kad visa šios dienos iškilmų nuotaika buvo persunkta didžia rimtimi, susikauptimu ir nuoširdaus ryžtumo bei Tėvynės meilės karine dvasia. Iš dalies tai paveikė nepaprastai įtempta tarptautinė būklė, kurios įtempimas rugsėjo 28 d. priešpietinėmis valandomis buvo pasiekęs aukčiausio laipsnio.

Taigi, šių dienų žiaurios gyvenimo realybės akivaizdoje, jaunieji atsargos karininkai išsiskirstė iš Karo Mokyklos kupini žinių ir kilnaus pasiryžimo kiekvienu metu vėl grįžti prie ginklo ir be jokių svyravimų ginti laisvą Lietuvos žemę.

Policijos orkestro koncertas atviraime ore

Skaitome ir skaitykime gražų, iliustruotą „KARĮ“!

Gražus mūsų policijos dvidešimtmečio paminėjimas

Spalių 1—2 d. Kaune buvo gražiai paminėta tradicinė mūsų policijos šventė. Tai buvo jau dvidešimtoji mūsų policijos veiklos sukaktis. Prieš šventę rugsėjo 28—30 d. buvo atliktos šaudymo rungtynės. Pati šventė prasidėjo spalių 1 d. 12 val. policijos pareigūnams ir jų šeimoms „Forum“ kine buvo rodoma specialia filma. 13 val. ties kai kuriomis nuovadomis ir prie Įgulos bažnyčios policijos rezervo pareigūnai su savo arkliais pajodinėjo daugybę Kauno vaikučių. Nuo 14 ligi 15 val., prie Įgulos bažnyčios buvo su-

Aukštieji svečiai stebi policijos šventės parada

rengtas šaudymas vaikams oriniais šautuvais ir pistoletais. 14 val. buvo pademonstruoti įvairūs policijos veiksmai. 17 val. prie Nežinomojo Kareivio Kapo policija padėjo vainiką, o nuo 19 val. prie Įgulos bažnyčios buvo viešas policijos choro ir orkestro koncertas. Vakare šios šventės proga Vidaus Reikalų Ministerija ir policijos įstaigos buvo pasipuošusios iliuminacijomis ir tautinėmis vėliavomis.

Šios policijos sukakties proga vidaus reikalų ministras išleido šio turinio įsakymą:

„Su dideliais linkėjimais ir giliu nuoširdumu sveikinu policiją jos dvidešimties metų nenuilstamo darbo ir jos tradicinės šventės proga. Kai kiti per visus šiuos metus šventė Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktį, policija buvo užimta rūpestingu tvarkos prižiūrėjimu ir piliečių apsauga, negalėdama kartu dalyvauti. Šiandien ir jūs iškilmingai švenčiate savo didelę tradicinę šventę ir 20 m. Lietuvos nepriklausomybės sukaktį, kiek atsikvėpdami nuo kasdienių savo rūpesčių ir darbų.

Mūsų tautai ir valstybei policija yra atlikusi labai didelių ir garbingų darbų, kovodama su vidaus priešais bei įvairiais kenkėjais ir garbingai saugodama valstybės sienas ir piliečių interesus. Ne vienas iš jos garbingai žuvo, beeidamas sąžiningai savo pareigas. Jiems reiškiu giliausią pagarbą. Per dvidešimt Lietuvos nepriklausomo gyvenimo metų jūs įsigijote mūsų visuomenėje didelių simpatijų ir pagarbos.

Jos kvalifikacijos ir jos darbo tobulumas per tą laiką taip pat yra pasiekęs labai aukštą laipsnį. Tai liudija jūsų atlikti darbai.

Tad linkiu jums ir toliau eiti pažangos keliu ir kasmet glaudžiau suaugti su mūsų tauta ir valstybės

interesais, kad bendromis jėgomis dar sėkmingiau galima būtų atlikti valstybės dedamas policijai pareigas“.

Iškilmingiausia buvo paskutinė šventės diena — spalių 2 d. Iškilmės prasidėjo pamaldomis Įgulos bažnyčioje. Pamaldas laikė vyr. kariuomenės kapelionas kan. Sabaliauskas. Pamaldose dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Pamaldoms pasibaigus Nepriklausomybės aikštėje įvyko policijos paradas, kurį priėmė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Iškilmėse taip pat dalyvavo kariuomenės vadas b. gen. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas b. gen. Černius, šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius, vidaus reikalų ministras plk. Leonas, daug kviestųjų svečių ir minios kauniškių. Atvykęs prie gražiai susirikiavusios policijos, Respublikos Prezidentas Antanas Smetona pasisveikino su visų rūšių policijos daliniais ir tarė jiems gražų žodį, pabrėždamas mūsų policijos nuopelnus Lietuvos valstybei ir visuomenei:

„Man yra miela ir malonu pasveikinti policijos šefą, vidaus reikalų ministrą, visas policijos sritis su jų viršininkais ir pareigūnais, — pasveikinti sulaukus metinės šventės. Šiomet ji nepaprastai iškilminga, nes yra minima dvidešimtaisiais nepriklausomos Lietuvos metais. Tai duoda mums progos itin sutelkti dėmesį į mūsų krašto saugumo reikalą ir į žymią policijos pažangą.

Kai kūrėsi Vilniuje pirmutinė mūsų valdžios Ministrų Taryba, tai ėmė kurtis ir mūsų policija. Sunkios ir vargingos dienos buvo tuomet mūsų nepriklausomai Lietuvai. Iš Vilniaus buvo lemta perkelti sostinė Kaunan ir čia įsitempus kovoti toliau dėl laisvės, daryti naują gdynę atgimstančiai tautai, statyti jai naują vidaus tvarką. Atsimena tie, kuriems teko dėti pamatus policijai, kiek kliūčių ir sunkumų pakeliui reikė įveikti.

Greta kariuomenės policija yra Lietuvos saugumo kertinis akmuo. Tatai žinodama, valdžia itin rūpinosi jos tvarkymu. Laimėjus kovose šalies laisvę, buvo laimėta ir geresnė jos saugumo santvarka. Kai per 20 metų visas tautos gyvenimas sparčiai ėjo geryn, tai ir policijos tvarkyme pasireiškė ypatingai daug pažangos. Išėję iš kariuomenės eilių, kariškai auklėti, užgrūdinti vyrai stojo budėti viešosios tvarkos sargyboje. Tai patys gerieji vyrai. Taip tad per eilę metų

Policijos daliniai išsiriavię savo šventės dieną

susidarė policijoje gera atranka. Policija ir pažiūrėti kaskart darosi šaunesnė, ir priemonės tvarkai saugoti geresnės. Iš patyrimo ir gerėjimas. Saugodama viešąją tvarką, policija randa laiko toliau save šviesti ir bendrauti žaisme, sporte ir mene. Tokia kultūrinė srovė, ją glaudžiau suartindama su visuomene, įgyja auklėjamos reikšmės.

Policijos tikslas kovoti su įvairiais nusikaltimais ir nusižengimais. Kovos laimėjimai didžiausi. Policija parodė nepaprasto budrumo, sienas saugodama ir viešumos tvarką laikydama. Dėl to suprantama, kodėl visuomenė ją pamėgo. Tvirtėjant tvarkos saugotojams, tvirtėjo ir mūsų valstybės pamatai.

Mes numanome, kiek policijos žmonėms, einant pareigas, tenka kęsti nemalonumų ir pavojaus gyvybei patirti, žinome, kad dėl ištikimos tarnybos kai kuriems jų tenka ir žūti. Tėvynė motina brangina ir apgaili padėtas gyvas savo vaikų aukas.

Tačiau jokiai pažangai nėra galo. Kas šiandien gerai, norėtume, kad rytoj būtų dar geriau. Taigi, žengdami per dvidešimties metų sukakties slenkstį, palinkėkime mūsų policijai, kad ji tuo pačiu ryžtu

pramintais keliais toliau eitų ir toliau sėkmingai stiprintų Lietuvos saugumo reikalą. Ir mes visi kaip tikėję tikėsime, jog policija, stropiai saugojanti viešąją krašto tvarką, įstatymų nustatyta, yra tikras laidas mūsų tautos laisvei.

Po Valstybės Prezidento kalbos buvo sugiedotas Tautos Himnas ir sukelta entuziastingų ovacijų Respublikos Prezidentui, vyriausybei ir vidaus reikalų ministrui. Iškilms baigėsi įspūdingu visų rūšių policijos dalinių paradu. Paradui vadovavo policijos vadas Jankauskas.

Po pietų valstybiniam aikštyne įvyko policijos sporte pasirodymas — paskutinis šventės punktas. Ir čia dalyvavo nemaža aukštųjų pareigūnų bei svečių, o žiūrovų prisirinko kaip per kokias žymias tarpvalstybines rungtynes.

Sekmadienio, spalio 2 d., vakare buvo atlikta atitinkama programa ir valstybės radiofone. Šioje šventėje Kaune dalyvavo daug policijos pareigūnų ir iš įvairių provincijos vietų. Šventei gražiai praėjus ir pasibaigus, visi grįžo prie savo svarbių, reikšmingų pareigų.

Bitėniečiai — kariuomenės svečiai

Pastaraisiais keleriais metais buvo rengiamos mūsų karių ekskursijos į lietuviškąjį pajūrį. Kiekviena ekskursija, plaukdamą Nemunu pro garsųjį Rambyną, sustodavo Bitėnų kaime, kurio laukuose yra sakytašis Rambynas ir kuriame gyvena mūsų tautos patriarchas, aušrininkas Martynas Jankus. Ir čia ekskursijos ne tik susipažindavo su senąja šventove, Rambynkalniu, ir jo žyniu Martynu Jankum, bet rasdavo nuoširdų svetingumą ir tikrą lietuvišką vaišingumą. Tai nuopelnas p-lė Elzės Jankutės ir daugelio kitų bitėniečių, kurie savo svetingumu, vaišingumu ir nuoširdumu yra pelnę karių pagarbą, meilę ir padėką.

Norėdamas nors iš dalies bitėniečiams atsidėkoti, Kariuomenės Štabo Spaudos ir švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauškas, kariuomenės vadovybės pritariamas, pakvietė bitėniečius šiemet aplankyti Kauną. Tą kvietimą jie mieliai priėmė ir š. m. rugsėjo mėn. 7—9 d. buvo surengę ekskursiją. Ekskursijoje dalyvavo: Elzė Jankutė, Gretė Jankutė, p. Jurkaitienė, Erna Jurkaitytė, Jadvyga Jonušaitytė, Selma Fabijonaitė, Traubė Fabijonaitė, Elžbieta Hoppe, Pranas Hoppe, p. Bungienė, Lėna Kondratavičienė, p. Konradas, Elzė Kosaitytė, Frida Kontvilienė, Kristupas Kirvis, p. Milkeraitienė, Ida Maskolaitytė, Klara Manšaitė ir Vera Žvinakienė. Ekskursijai vadovavo Elzė Jankutė.

Žinoma, ekskursijoje tegalėjo dalyvauti tik dalis bitėniečių, nes daugelis negalėjo vykti dėl darbų ar dėl kurių nors priežasčių.

Ekskursija atvyko autobusu rugsėjo mėn. 7 d. ir, apžiūrėjusi Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejų ir Karo Muziejų, dalyvavo žuvusiųjų dėl Lietuvos nepriklausomybės pagerbimo iškilmėse ir ant

Nežinomojo Kareivio kapo padėjo gėlių puokštę. Kitą dieną Tautos šventės proga dalyvavo evengelikų pamaldose ir žiūrėjo kariuomenės parado, kuris paliko kuo geriausia ir maloniausia įspūdį. Paskui laisvai pasivaikščiojo po miestą, o vakare buvo kine.

Trečią dieną ekskursija aplankė „Maisto“ fabriką, „Drobės“ audyklą, „Paramcs“ kepyklą ir centrinę „Pienocentro“ pieninę. Šios įmonės ūkininkams buvo ypač įdomios. Paskui dar apžiūrėjo karininkų ramovės rūmus.

Išvykstant ekskursijai, Kariuomenės Štabo Sp. ir švt. Skyriaus Viršininkas visiems ekskursininkams, —ėms įteikė po giesmynėlį „Karys Evangelikas“, Karo kalendorių ir „Kario“ komplektą ir tarė nuoširdų atsisveikinimo žodį, į kurią atsakė ekskursijos vadovė p-lė Elzė Jankutė ir įteikė plk. Šarauškui rožių puokštę.

Ekskursija buvo sustojusi Karo Policijos Mokykloje ir turėjo progos susipažinti su kareivišku gyvenimu, maistu, patalyne ir kitkuo. Tatai ekskursininkams, pirmą kartą patekusiems į tokias aplinkybes, sudarė ne tik įdomumo, bet ir džiaugsmo. J.

Keli kulkosvaidininkai išgelbėjo būrį

— Gimiau 1902 m. sausio 29 d., Vilkaviškio aps., Švelnių km. — pasakoja Kazys Vekerotas, — sužinojęs, kad į Lietuvos kariuomenę priimami savanoriai, 1919 m. vasario 1 d., turėdamas 17 metų amžiaus, prisistačiau Vilkaviškio komendantūron. Iš čia kartu su kitais savanoriais atvykau į Kauną, kur mane paskyrė į 2 p. pulką. Po trijų mėnesių apmokymo, mūsų pulkas išvyko į frontą ties Ramygala — kovoti su bolševikais. Atsimenu koks tada buvo nepaprastas mūsų entuziazmas! Mes tvirtai pasitikėjom savimi, o priešą, koks tik nepasitaikytų, buvom pasiryžę sumalti į miltus.

Prie Ramygalos pulkas užėmė pozicijas. Smulkūs vietovardžiai dabar jau man išdilę iš atminties. Aš buvau 3-čioj kulkosvaidininkų kuopoj ir ėjau skyrininko pareigas. Kadangi priešas buvo daug gausingesnis už mus, tai mūsų, palyginti, mažam žmonių skaičiui tekdavo išlaikyti platų barą.

Kartą su savo skyriumi žygiavau pirmyn. Turėjom vieną kulkosvaidį. Tada dar mes nebuvom pakankamai prityrę kariai ir per daug drąsiai žygiuodami patekom bolševikams beveik į nagus. Prie vieno miško, senuose rusų apkasuose, buvo labai saugiai užsimaskavę, kaip vėliau paaiškėjo, apie 50 bolševikų. Žygiuodami jų visai nepastebėjom, o jie mus pamatę laukė, kol mes prie jų prieisim. Tik kai jau buvom priartinę maždaug 200 metrų, vienas bolševikas apkasuose neatsargiai sujudėjo ir saviškius išdavė. Supratę, kad mes juos jau pastebėjom, paleido į mus tikrą kulkų krūšą ir norėjo apsupti. Aišku, atsišaudyt mes negalėjom, bet pasiduot taip pat nemanėm. Tuojuo puolėm atgal ir kartu su savim tempėm kulkosvaidį. Vieną mūsų sužeidė, bet nesunkiai.

Pribėgę netoliese buvusį kalniuką, užėmėm poziciją ir savo kulkosvaidžiu ėmėm vaišinti bolševikus. Nors priešų buvo kelis kartus daugiau, mes laikėmės iki tol, kol kitos mūsų dalys atėjo mums į pagalbą. Paskiau tuo pačiu ypu bolševikus vijom iki pat Dauvuos.

Po to dar teko dalyvaut ties Radviliškiu kovose su bermontininkais. Grįžus iš bermontininkų fronto, mūsų pulkas tik tris dienas Kaune pailsėjęs, išvyko į Kaišiadorius prieš lenkus. Čia prasideda mano nema-

J. psk. Kazys Vekerotas

loniausi prisiminimai. Vienose kautynėse, esant keletriopai didesniam priešų skaičiui, kartu su visu savo skyriumi patekau į lenkų nelaisvę. Žinoma, ne taip jau lengvai jiems pasidavėm ir gindamiesi daug lenkų išklojom. Blogiausia, kad mes buvome atskirti nuo kitų mūsų dalinių ir šaudydami buvom išbaigę visus savo šovinius. Lenkai mus apsupo ir kaišiodami pasmakrin durtuvus, liepė atiduot ginklus. Vieną, kuris mėgino priešintis, čia pat nukovė. Bet ne tik ginklus iš mūsų atėmė, nurengė geresnius drabužius, nuavė batus ir mušdami šautuvų buožėmis, beveik pusnuogius nuvarė į stotį, o vėliau išvežė į Lenkijos gilumą, belaisvių stovyklon. Tai ką čia man teko pergyvent, niekuomet negalėsiu užmiršti. Stovykloj iš viso išbuvaui tris mėnesius. Kalendoriniai skaičiuojant išeina, kad vieni metai turi dvylika mėnesių, bet man ten būnant atrodė, kad vienas mėnuo turi dvylika metų. Žinojau, kad dar vyko kovos ir mano draugai už savo krašto laisvę, gal būt, aukojo gyvybes, o aš čia turėjau tūnot Tėvynei nieko negalėdamas padėt. Be to, lenkų stumdomas ir ujamas, kentėjau šaltį ir badą. Nuo to laiko jau praėjo daug metų, bet aš dar puikiai atsimenu belaisvių maisto davinį: 7 valandą ryto duodavo vandens su miltais ir daugiau nieko. 9 valandą duodavo 2,5 svaro duonos dėl 12 žmonių taip, kad kiekvienam tekdavo maždaug po tokį gabaliuką, kaip degtukų dėžutė. Pietums atnešdavo sriubos, išvirtos iš bulvių lupynų, kurią mes vadindavom kiauilių jovalu. Vakare irgi patiekdavo kažkokios buzos, kurios kulinarinės sudėties jokiū būdu negalėdavom atspėt. Už tai koks didelis buvo mūsų džiaugsmas, kai mus atvežė į Gardiną ir iškeitė į lenkų belaisvius.

Grįžau į savo dalį ir truputį pailsėjęs vėl išvykau frontan į Giedraičius. Buvau prieš lenkus be galo įpykęs ir čia norėjau išlieti visą savo tulžį. Bet vos tik man pasiekus Giedraičius, buvo sustabdytos kovos. Taip man ir neteko su lenkais atsiskaityt. Iš kariuomenės buvau paleistas jaun. puskarininkio laipsniu 1922 m. balandžio 10 d. — baigė pasakoti savo atsiminimus Kazys Vekerotas.

Be Vyčio kryžiaus, Vekerotas apdovanotas savanorio kūrėjo medaliu. Dabar jis gyvena Šančiuose, turi nuosavą namuką ir rūpinasi savo šeima.

J. psk. Kazį Vekerotą apdovanojant Vyčio kryžiumi, šiaip apie jį rašoma apdovanojimo lape: „Būrininkas Juozas Gužulaitis, skyrininkai Kazys Vekerotas ir Juozas Kijauckas ir eiliniai Juozas Šiaurys ir Adomas Remeika pasižymėjo kautynėse ties aukštuma „188“. Šių kulkosvaidininkų narsumas sutrukdė priešininkui apsupti 8 kuopos I būrį, kuris buvo ant aukštumos „175“. Šiose kautynėse buvo sužeisti Kijauckas ir Šiaurys“. Minimios kautynės vyko 1919 m. liepos 8—12 d.

Jonas Vilijus

Gyvulio talka žmogui

Spalių ketvirtoji buvo kilnios dvasios vyro šventojo Pranciškaus diena. Šventasis Pranciškus gamtoje matė Pasaulio Kūrėjo apreiškimą. Šventasis Pranciškus buvo pirmas, kurio akimis žiūrint, gyvulėlis yra ne koks nors bejausmis padaras, bet Dievo kūrinys ir mažasis žmogaus brolis. Tad žmogus gyvuliui turi būti nežiaurus valdovas ir budelis, bet švelnus draugas ir globėjas. Šviesi šventojo Pranciškaus asmenybė buvo ir yra visų laikų ir tautų žymiausiems gyvulių globotojams gražiausias pavyzdys. Štai kodėl ir Lietuvos gyvuliams globoti draugija šventojo Pranciškaus dieną pasirinko savo metinę šventę ir skriaudžiamųjų gyvulių užtarimo ir propagandos dieną.

Šiandien, jeigu mes ne visi panorėsime šventojo Pranciškaus pavyzdžiu žiūrėti į gamtą, kaip į skaistų Dievo apreiškimą, pažiūrėkime į gyvulį kultūringo žmogaus akimis ir įvertinkime jį kaip didžiausią žmogaus talkininką. Pamatysime, kad mes tam didžiajam talkininkui labai daug kuo skolingi.

Visų pirma, ar būtų buvusi įmanoma žmogaus egzistencija dar prieš daugelį šimtmečių šaltuose žemės rutulio kraštuose, jei ne gyvulio patiektas šiltas kailis ir mėsa dar puslaukiniam žmogui? Pažiūrėkime į modernųjų laikų milžinišką kultūros progresą, ir mes suprasime, kad jis būtų neįmanomas be gyvulio talkos žmogui. Didžiuliams miestams, milžiniškiems jų pastatams akmenis suvilko gyvuliai, plentams, kuriais dabar gausiai rieda įvairios auto mašinos, žvyrų ir akmenis vilko irgi gyvuliai; tiesiant geležinkeliams pylimus, žemėmis užvertę pelkes ir griovius, nunešė nukastų kalnų žemes žmogaus protas ir gyvulio jėga. Giliuose požemiuose vežė akmens anglis — gyvuliai. Tautų susisiekimą per nepereinamas smėlio dykumas dar ir šiais moderniais laikais daugiausia palaiko gyvieji dykumų laivai — kupriai. Ilgą laiką susisiekimą tarp tautų, o tuo pačiu ir kultūros plėtimąsi palaikė greitakojai žirgai. Visas modernių laikų žmonijos progreso kelias išgrįstas ne tik žmonių, bet ir gyvulių kaulais. Gyvulys visur ir visada talkino žmogui nesiškūdamas, nors tas vargšas talkininkas už savo nepakeliamą darbą iš savo žiaurūs šeimininko dažnai patirdavo tik žiaurius smūgius...

Šiais laikais gyvulį, kaip darbo jėgą, pradeda išstumti mašina. Bet mes pasižvalgykime ir pamatysime, kad žmogus ir dabar be gyvulio talkos apsieiti negali. Nekalbant jau apie lauko darbus, kur matome gyvulį velkant akėčias, traukiant arklą, vežant javus, — gyvulys atlieka visus tuos darbus, kurių nepajėgia atlikti moderniausia daugelio „jėgų“ mašina. Matome arklį, sunkiai velkantį plytų prikrautą vėžimą per smėlį, griovius ir ir pilnas purvo duobes, kur jokia mašina neišvažiuotų. Matome arklius per pusnynus velkančius medžius; nors ir didelis šaltis, gyvulėlis putotas nuo prakaito.

Modernųjų laikų medicina daug yra pasiekusi ilgaamžėje kovoje su baisia žmonijos rykšte — apkrečiamomis ligomis. Ir čia be gyvulio neapsieita: visoki priešnuodžiai pirmiausia išbandyti su gyvuliais. Sunku šiandien pasakyti, kiek tie mūsų talkininkai paaukojo savo gyvybių, kad išgelbėtų milijonus žmonių gyvybių.

Ar bevarta šiandien kalbėti, kad mintame gyvulio mėsa, neapsieiname be gyvulio riebalų; kad nega-

lėtume gyventi be gyvulio pieno ir iš pieno pagamintų produktų; kad neturėtume šilto, patogaus drabužio be gyvulio kailių, plaukų ir vilnų, apavo be gyvulio odos ir minkšto, malonaus guolio be paukščio plunksnų?

Dabar pažiūrėkime, kiek padeda gyvulys mums kariam.

Įvairiomis kariuomenės visuomenei pasirodymo progomis, tūkstantinės minios negali atsigrožėti vielsu lekiančiais mūsų raitininkais, stebėjosi šunimis—ryšininkais, kai jie tiesia linija bėgo su pranešimais, nepaisydami lėktuvų dūzgimo, minios triukšmo ir nekreipdami dėmesio į savo sutinkamus „kolegas“. Koks pasigėrėtinas pareigos supratimas.

Prisiminkime mūsų Tėvynės išlaisvinimo karą. Anais audringais 1919 metais arkliai traukė paskui žygiuojančias mūsų kariuomenės dalis patrankas, kulkosvaidžius ir šaudmenis. Iš karo lauko vežė sužeistuosius karius. Žirgai lydėjo mūsų karius po priešo švino lietumi ir lygiai su kariais vargdavo ir žūdavo.

Prisimindami narsųjį 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko vadą Antaną Juozapavičių, atsiminkime, kad kartu su vadu žuvo ir jo kovos žirgas „Žarija“...

Negaliu nutylėti gražaus gusarų mosto, kurie savo kareivinių aikštėje pastatė kovos žirgū paminklą, o daugumas karininkų su savo vadu yra aktingi gyvulių globotojai.

Tenka priminti, kad kitose kariuomenėse karo metu nemažai karių išgelbėjo šunys—sanitarai. O kas iš mūsų nežino ir negirdėjo ką, kartais, yra atlikę karo pašto karveliai, kada apgultieji kariai buvo sunkiausiose aplinkybėse?

Gyvulys mums bus geru talkininku tik tada, kai jis bus sotus, sveikas ir be reikalo nekankinamas. Už visą tą gyvulio pasiaukojimą žmogui, pamėginkime nors dalinai savo talkininkui atsieti bent tuo, kas mums nieko nekaštuoja; parodykime gyvuliui nors truputėlį žmoniškumo, truputėlį širdies — gyvulys ir už tai bus dėkingas.

Nedidinkim patys ir neleiskime kitiems didinti gyvuliui kančias be jokios sau naudos ir reikalo: atmintim — jam skauda.

Nečaižykim botagu, kai gyvulys, įtempęs paskutines jėgas, tempia sunkų vežimą. Netampykime be reikalo vadžių, neplėšykim gyvuliui nasrų, tik todėl, kad mes supykę...

Gal kas pasakys, kad gyvulys tik botago klauso? Netiesa! Gyvulys puikiai supranta žmogų. Švelnumu, nepalyginti, daugiau laimėsime. Mes puikiai žinome, kad prašmatniausios gyvulių dresūros pasiektos tik švelnumu.

Kad gyvulys myli ir supranta šeimininką — tam daug pavyzdžių. Imu mums artimiausią: raitininko arklys, kuris spiria ir kanda kitą vienodai apsirengusių karių, sidabriniu žvengimu pasveikina savo raitininką: gyvulys pasiilgsta žmogaus.

Aš puikiai žinau, kad didesnė karių dalis gyvulius myli: skaudžiausias kario atsisveikinimo su karo tarnyba momentas — kai jis arklidėje slapčia glosto ir bučiuoja žygio draugą — žirgą...

Prisiminę visa tai, ką esame gyvuliui skolingi, laikykime jį savo gerbtiną talkininku ir šias mintis skelbkime savo artimiesiems, kai sugrįšime į namus. Pasižiūrėkime į kenčiančio gyvulio akis, ir mes suprasime jo prašymą ir tylų, bežodį, nusiskundimą.

Dim. kpt. L. Žukauskas

MOKYKLA IR KARIUMENĖ

LĒKTUVAS!.. LĒKTUVAS!..

Mūsų kaimas tarpe girių,
Tarp žaliuojančių laukų.
Paukščiai čiulba, medžiai svyra,
Ei, gyventi čia puiku!

Vis dar gražios, linksmos dienos!
Žaidžiam krykščiame laukuos.
Plyšta miškas ir rugienos
Nuo mūs kariškos dainos.

Na, bet vakar, o tai buvo!
Pasitaiko tai retai.
Vakar matėme lėktuvą
Rėžiant debesis aukštai.

Na, ir džiaugsmo mes turėjom,
Kai išgirdom ūžiant jį.
Visą valandą žiūrėjom,
Kaip jis nardė debesy.

Ir visi visi galvojom:
Tai mūs sakalas narsus.
Už tėvų žemes kovojant,
Jam joks priešas nebaisus.

O mažasis mūs Petrukas
Negalėjo tvirt džiaugsmu.
Bet lėktuvas apsisuko
Ir pradingo už klevų.

Kiek kalbų tada turėjom,
Kiek svajų pradėjom pint!
Visi troškom skrist kaip vėjas,
Būt kariais ir šalį gint.

Rėžkit, sakalai, padangę,
Sukit ratą virš laukų!
Mes užaugsim. Šalį brangią
Ginti stos naujų jėgų!

J. PALIONIS

Linksma su broliu kariu

Račylos pieš.

Du po dvylika

— Vyrai, šiandien eisim šaudyti! — šaukė įbėgęs į klasę seniūnas.

Mes tik išsižiojome.

— Šiandien? Kur? Kada?

Seniūnas, kaip paprastai prieš svarbesnį pranešimą, padarė rimtą veido išraišką ir visai klasei pradėjo aiškinti:

— Šiandien po pietų eisime į pulko šaudyklą. Instruktorius sakė, kad galėsime po trijų kovos šovinius paleisti į taikinį. Supratote?

Mes, aišku, supratome ir nepaprastai apsidžiaugėme. Tą dieną ir pamokos atrodė daug ilgesnės, ir diena daug nuobodžiau slinko. Beveik visą laiką tik ir tebuvo kalbos apie būsimą šaudymą.

— Kovos šoviniais šaudyti, tai ne šrateliais. Ten tai bent jausmas, — aiškino vienas.

— Kaip kovos lauke, — pridūrė kitas.

Aš taip pat neatsilikau nuo kalbų. Tada visi spėliojome rezultatus, spėliojome, kiek kuris pataikysime, kaip prisitaisykime.

— Kertu lažybų, kad aš visą laiką mušiu po 12, — riktelėjo Vladas Pakalniškis.

— Na, nesigirk jau, nesigirk, — perspėjo seniūnas.

— Netikite — pamatysite... — nutęsė Vladas.

Aš nieko nesakiau. Dabar net atvirai galiu prisipažinti, kad Vladas, nors buvo mano klasės draugas, tačiau aš su juo kažkodėl nesugyvenau. Tai, žinoma, atsitiko tada, kai per vieną geometrijos rašomąjį jis man neparodė kažkokios painios formulės. Nuo to laiko aš ir pradėjau ant jo pykti.

— Draugas, — galvojau, — kaip draugas, bet pasakyti galėjo, ir aš būčiau tada dvejetuko negavęs.

Jis, atsimenu, kažkaip keistai nusisypsojo ir išdidžiai sušnibždėjo:

— Reikia gyventi savo protu...

Dabar, kada tas įvykis yra palaidotas prabėgančio laiko užslenkstyje, man visais Vladui pyktis atrodo keistas ir nepateisinamas. Bet tada aš kitaip galvojau. Tada aš kiekvienu laiku būčiau pasiryžęs Vladui vienokiū ar kitokiū savo žygiu padaryti jam nemalonumų.

Pamokos ejo į pabaigą, o suskambus paskutinės pertraukos varpeliiui, mes jautėme kažką gražaus, viliojančio, kuris būtinai turėjo įvykti dar šiandien, nestabdomai ir laukiama. O tas viliojąs jausmas ir slypėjo karinio rengimo instruktoriaus staigmenoje.

Per pertrauką vėl prasidėjo spėliojimai, ginčai ir kalbos. Vladas net draugams įkyrėjo savo pareiškimais, kad jis geriausiai sušaudysias.

— Suprantate, pernai teko su kariniu šautuvu šiek tiek šaudyti. Buvo kartą atvažiavęs brolis policininkas. Jis turėjo šautuvą.

— Tai ką? Gerai sutaikei? — klausinėjo kiti.

— Pasakysiu, gerai. Net brolis stebėjosi.

Met tikėjome. Už Vlado sugebėjimą gerai šaudyti dar kalbėjo ir pernai šaudymo pratimai šrateliais. Tada jis beveik kiekvieną šūvį suvarė į centrą.

— Žinai, Vladai, — prakalbau ir aš, — kovos šoviniais taikyti į taikinį, tai ne Danutę palydėti.

Šį paskutinį palyginimą aš pasakiau todėl, kad norėjau jį kiek įgelti, atviriau pasakyti, pasityčioti. Mano kalbos tonas buvo išūlus, o draugai juokėsi. Aš tada mačiau, kaip Vlado veide išsispaudė rūkštumo šešėliai, ir jis, prikandęs lūpa, nutilo.

Tik prieš pat pamoką jis prašneko:

— Pamatysite...

Atėjo taip laukiama valanda. Seniūnas mus susirinkusius išrikiavo ir nuvedė į pulko rajoną. Su instruktoriu tuoj atsidūrėme šaudykloje.

— Tu, Marčiukaiti, eik prie taikinio ir mums pranešinėsi rezultatus, — kreipėsi į mane instruktorius.

Už pusantro šimto metrų buvo taikiniai, ir aš tekinas nubėgau prie jų.

Netrukus tyliai aiktelėjo praskrisdama kulka, ir paskui ją atskubėjo šūvis. Vadinasi, prasidėjo šaudymas.

Išlindau iš slėptuvės ir prisitartinau prie taikinių. Pirmasis mūsų klasės šaulys jau buvo iškirtes aštuonis.

— Aštuoni apačioje, — surikau draugams.

Instruktoriui sušvilpus, vėl įlindau į slėptuvę ir laukiau naujo šūvio.

Ak, ir įdomu pasidėti apsaugotoje vietoje, malonu pajusti tą jausmą, kurį suteikia skeldama orą kulka, jos graudus aiktelėjimas, kuris mirtimi skamba, kuris ir priešui, ir kiekvienam gyvam sutvėrimui tik mirtimi tealsuoja.

Ilgai sėdėjau, klausiausi kulku švilptesio, kurį nuolat padėdavo šovinio trenksmas.

Vieną kartą, grįždamas į slėptuvę, mečiau į draugus žvilgsnį ir pamačiau besiruošiantį šaudyti Vladą.

Šūvis nuskrido medžiais.

Pasižiūrėjau į taikinį ir... Vladas buvo išmušęs 11. Tačiau aš tik sau tęsytelėjau ir garsiai sušukau:

— Septyni! Viršuje, kairėje!

Antas šūvis. Vlados jau buvo pataikytą į dvyliką.

— Penki! Dešinėje! — vėl pranešiau.

Trečią kartą Vladas vėl pataikė į dvyliką, bet aš pranešiau, kad iškirtes tris.

Todėl kitas draugas turėjo „išmušti“ Vlados pasiektus rezultatus, kitaip draugai, apžiūrinėdami taikinį, būtų mane įtarę, nes dar niekas nebuvo išmušęs 12.

Pratimas pasibaigė. Ir nuslinko jo atsiminimas ir negrįžtamą laiką. Vėl buvo pamokos, buvo kalbos. Dar pradžioje buvo kalbų apie Vladą „debiutą“, bet laikas viską nusinešė į praeitį. Tiesa, Vladas kelias dienas vaikščiojo lyg nesavas, tartum gėdinosi savo draugų.

Vieną pavakarę skaičiau kažkokią knygą. Staiga į duris pabaldė. Įėjo Vladas.

Aš nustebau. Vladas niekuomet pas mane neužsukdavo. Jis tuojau pradėjo kalbėti apie reikalą.

— Tu galėsi šiek tiek uždirbti, — kalbėjo jis. — Žinau, nesi turtingas. Pamokysi pulkininko sūnų geometrijos. Juk, rodos, pats gerai dabar supranti.

Beje, buvau užmiršęs, po ano atsitikimo su rašomuoju aš pradėjau daugiau kreipti dėmesio į geometriją ir man tikrai sekėsi.

— Sakai, pamokyti! — nustebau. — O kodėl tu neimi?

— Juk tu mažiau už mane turtingas, — atsakė. O paskiau dar pridūrė:

— Į mėnesį gausi po 50 litų.

50 litų? Tai suma, kuri vargingam gimnazistui beveik pasakinga. Tai laimė!

Aš greitai sutikau, dėkojau.

Vladas jau rengėsi išeiti.

— Palauk, — staiga sušukau. — Aš tos pamokos neimiu!

— Kodėl? Kas tau pasidarė?

Vlados mėlynos akys įsismėigė klausimu.

— Negaliu, Vlada!...

— Nesuprantu. Tu kažką slepi.

— Taip, slepiu. Ir nedrįstu tau pasakyti. Vlada, man gėda ir skaudu, — staiga aš skausmingai iškošiau pro dantis.

— Vis tiek nesuprantu.

— Aš nevertas šitos laimės, Vlada. Aš blogas draugas, — tyliai prašnekau, ir mano žvilgsnis dūrė į grindis.

Vladas stovėjo. Jo akys dabar švietė pergale ir kankinančiai mane persekiojo. Aš neišlaikiau.

— Vlada, aš sumelavau. Tu tada du kartus po dvyliką išmušei...

— ???

— Taip? — sušuko Vladas. Tai tu esi vyras! Sveikinui! O aš maniau, kad tu niekuomet to nesakysi.

— Kaip tai? — nustebau aš. Tu žinojai?

— Ir ne tik aš, bet ir Rymantas žinojo. Juk jis šaudė po mane. Ir žinai, ką jis po šaudymo pasakė? Jis šaudė ne į savo taikinį, apsiriko, o tu jam vis rodei 11, 12, 12. Na, bet pas pulkininką šiandien užėik — ir Vladas tvirtai man paspaudė ranką.

Zenonas R.

MARŠ PAS BROLIUS KARIUS

(Seminaristų žygio įspūdžiai pas artileristus).

— Šiandien eisime į artilerijos pulką, — pasakė instruktorius ir tvirtai sukomandavo „Zengte marš“.

Rodos, linksta seminarijos kiemas ir dreba žemė, o dulkių debesys nuo perdžiūvusios žemės kyla virš žengiančiųjų galvų. Zengiamie visi, kaip ažuolai, drąsūs ir kupini energingos, kariškos nuotaikos. Dar, rodos, vakar žygiavome atlikti paskutiniųjų pavasario lauko pratimų, o dabar vėl žygiuojame pas brolius karius. Dar šiandien praėjo tik pora valandų, kai mes su karšta širdimi, su gėlėmis, net su ašarom akyse ir galingu valio sutikome brolius karius grįžtančius iš poligono, o dabar vėl žygiuojama su daina pas juos.

— Baigt dainą! — išgirdome komandą.

Žiūrim — kareivinės.

Paspaudėme koją dar stipriau. Sužiūro, rodos, visi kareivinių gyventojai; spaudžiasi prie langų, nori pamatyti, kas čia atvyko ir ko?

Zengiamie dabar pro pat kareivinės, bet — pašėlimas! painiojasi koja ir gana. Čia norim pasirodyti viską gerai moką, bet kur tau... mat — jaudinamės.

— Būry, stok! — išgirdome.

Ir stovim, lyg numirę. Taip norėtusi pasižvalgyti, pažiūrėti aukštyn ir smalsuolius karius. Bet ne, karinė drausmė! Nors ir didžiausia musė nutūptų ant nosies — nevalia jos nubaidyti. Tik vėliau išgirstam: „Laisvai! — Išsivaikščiokit!“.

To mums ir reikėjo. Tuoj visi kaip skruzdės cukrų, laisvai aspintame didžiule patranka, vieni lipam ant viršaus, kiti lendame po apačia, sukinejam ratukus, stumdom.

Nutraukia mokytojas: „Atidžiau klausytis aiškiniamo!“

Sekame ir stebimės pabūkle įrengimu ir didumu, nes pro vamzdį pralįstų, gal būt, mažiausio seminaristo galva. Čia pat aiškina mums apie šaudymą ir apie pabūkle aptarnavimą, o kareiviai ir praktiškai parodė.

Instruktorius vėl sumano: „Na dabar jūs patys aptarnausit šį pabūklą“.

Mes sustojam ir išsiskaičiuojam. Vienas šypso, kitas rimtai stovi, o trečias — gal ir verkia imtu, jei būtų galima.

Bet kur tau, karinė drausmė! Nevalia nė savo širdies sopulių išreikšti.

Pasigirsta komandos žodžiai: „Prie pabūklų!“

Visi žaibu stojasi savo vietoj, o akiniotasis paskirtas svarbiausiuoju: taikytoju. Tuoj puola ir taiko, taiko, bet, Dievas žino, kur...

— Baigta! — ir vėl visi stojamės į savo vietas, iš kur einame į „poligono“ klasę pamatyti dirbtinį Gaižiūnų poligoną. Tai didelis stalas su visais poligono pastatais, kalnais ir kloniais, kuriuo mokomasi šaudyti poligone. Kaip atliekamas tas mokomasis šaudymas „poligone“, mums parodė ir vaizdžiai nupaskojė.

Susipažinę su artilerijos pabūklais ir „Gaižiūnų poligono“, vėl energingai stojame rikiuotėn, tvarkomės, išsiskaičiuojam, ir vėl su daina grįžtam.

A. Kasputis

„Tai kaip čia taikytis?“...

Klausomės instruktoriaus aiškinimų

Jaunasis drauge! Ar esi išsirašęs „Karį“? Jei ne — išsirašyk 1939 metams

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

RADVILIŠKIO IĞULOJE IŠKILMINGAI ATŠVĘSTA KARO TECHNIKOS DALIŲ METINĖ ŠVENTĖ. Rugsėjo 24 d. Radviliškio igrulos technikos dalys minėjo savo metinę šventę.

10 val. kareivinių sporto aikštėje igrulos kapelionas kun. Čėsna atlaikė pamaldas ir pasakė pamokslą. Pamaldų metu griežė igrulos orkestras. Po pamaldų buvo igrulos dalių paradas ir medalių bei dovanų įteikimas. Orkestrui griežiant, kariai pražygiavo pro gražiai papuoštą estradą. Paskui karius pravažiavo tankeliai. Paradą priėmė igrulos viršininkas. Paradiui pasibaigus, šarv. rinktinės salėje buvo bendri pietūs. Pietų metų igrulos v-kas karius pasakė keletą žodžių. Gr. Alfonsui Motiejūnui už stropų pasidarbavimą piešiant paveikslus, kuriais puošia kareivinių sienas, pareiškė tarnybos vardu padėką ir įteikė 100 lt. dovaną.

15 val. dalyviai susirinko sporto aikštėje, kur igrulos kariai parodė gražių sporto darbo vaisių. Sporte laimėjusiems pirmas vietas karius buvo įteiktos vertingos dovanos.

17 val. rinktinės salėje mjr. Sakalauskas skaitė paskaitą apie 1 inžinerijos b-no kūrimąsi ir jo darbą. Po to, ltn. Pečiūra skaitė paskaitą iš šarvuotinių gyvenimo praeities, apie šarvuotųjų kūrimąsi ir jų laimėtas kovas. Po paskaitos buvo linksmoji dalis. Švietimo vadovui vadovaujant, buvo padainuota keletas labai gražių dainelių. Vėliau visi pasilinksmino šokiuose.

J. p. Namajūnas

JAUNŲJŲ KAREIVIŲ PRIESAIKA. Rugsėjo 27 d. 7 p. 1 dv. kuopos jaunieji kareiviai priėmė priesaiką. Į priesaikos iškilmes atvyko pulko vadas plk. Genys ir pulko kapelionas kun. Jurkus, kuris atlaikė šv. mišias, pasakė gražų pamokslą ir atliko priesaikos apeigas. Lauke išsirikiavusius karius pulko vadas pasveikino. Drauge pasakė gražią kalbą, kuri sustiprino jaunųjų karių prisirišimą ir meilę savo Tėvynei. Pulko vadas, tarp kitko, pasakė: „Šiandien jums Tėvynė davė garbingas Tėvynės gynėjo pareigas. Tad būkite stiprūs, kaip ąžuolai ir mokėkite šventai išlaikyti jums patikėtas pareigas. Jei to nepadarysite, būsite išdavikai ir niekšai. Geriau žūti nuo priešo rankos ir kartu garbingai mirti ant Lietuvos laisvės aukuro“.

San. psk. M. Grinius

MIRĖ J. PSK. A. JUNAVIČIUS. Rugsėjo 28 d. karo ligoninėje negailestinga mirtis išplėšė iš ryšių b-no karių tarpo j. psk. Albertą Junavičių. Velionis jau buvo bebaigiškas karinė tarnyba, buvo gabus, sąžiningas ryšininkas. Lūstame netekę gero draugo Tėvynės gynėjo.

J. kar. B. B-nis

IŠVYKO ASPIRANTAI KANDIDATAI. Rugsėjo 30 d. iš 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulko į P. L. K. Karo Mokyklą išvyko aspirantai kandidatai, eję čia tris mėnesius jauno kareivio mokymą.

Nuo pat pirmųjų dienų asp. kandidatai kiekvieną žavėjo. Visą laiką per vakarinius pasivaikščiėjimus ar grįžtant iš pratimų rajonas skambėdavo nuo jų gražių dainų. Joms lenkyniaudavo su mokomąja kuopa.

Išvykimo dienos išvakarėse įvyko atsiveikimas, į kurį atsilankė bataliono kuopos ir būrių vadai. Čia skaitė savo kūrybos eilėraščių asp. kand. Šimaitis ir Jurkus. Kuopos gyvenimą gražiai apdainavo asp. kand. Baltušis. Jaukiai ir linksmai praleidę su visais savo buvusiais viršininkais paskutinį vakarą, rytojaus dieną išvyko, išsiveždami ir drauge palikdami gražių atsiminimų.

A. k. Lukoševičius

APDOVANOTI UOLŪS „KARIŪNO“ BENDRABARBIAI. Rugsėjo 27 d. Karo Mokyklos viršininkas b. gen. K. Musteikis uoliesiems „Kariūno“ bendrabarbiams paskyrė dovanų: 30 lt. — asp. Kaziu Ulvydui ir po 20 lt. — kar. gr. Broniui Petrauskui, kar. gr. Maželiui Vytautui, asp. Petru Gaičiūnui, ir asp. Jonui Švėgždai. Be to, Karo Mokyklos viršininkas paskyrė dovaną ir buvusiam „Kariūno“ redaktoriui asp. Kaziu Keciuriui-Zupkai.

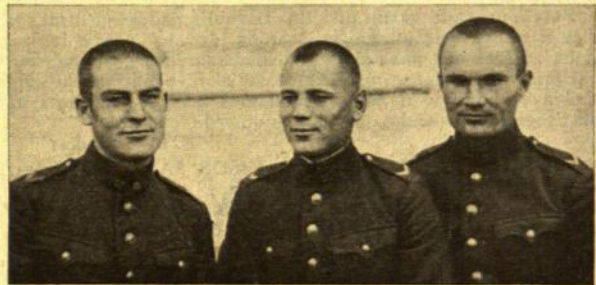
J. Zonyš

NAUJIEJI KADRO KARIŪNAI. Rugsėjo 23—27 d. P. L. P. Karo Mokykloje buvo priimami kandidatai į kadra. Dabar priimtieji kariūnai kandidatai išsiųsti atostogų iki spalio 15 d. 16 d. jie vėl susirinks į Karo Mokyklą, iš kur vyks į atitinkamas kariuomenės dalis jauno kareivio apmokymui išeiti.

GERAI PRIŽIŪRIME GINKLUS. 5 p. pulke 1-me b-ne nuo rugsėjo 29 d. iki spalio 12 d. visose kuopose vyksta pagrindinis ginklų apžiūrėjimas. Apžiūrint pasirodė, kad kariai ginklus myli ir gerai juos prižiūri, nes pablogėjusių ginklų labai maža dalis.

Eil. L. Kančauskas

NAUJA SANITARIJOS PUSKARININKIŲ LAIDA. Rugsėjo 28—29 d. Dr. J. Basanavičiaus v. Karo Ligoninėje buvo sanitarijos puskarininkių mokyklos XXXII laidos išleidžiamieji egzaminai. Mokyklą baigė 48 mokiniai, iš jų pirmuo-

ju — Vaseris Gotfrydas, antruoju — Čijunskis Stasys ir trečiuoju — Maksvytis Bronius. 20 baigė pažymiu „gerai“, 25 — patenkinamai. Baigusieji išsiskirstyti į kariuomenės dalis eiti sanitarijos puskarininkių pareigas.

APLANKĖ VALSTYBĖS TEATRAS. Pradėjęs sezoną, Klaipėdos Valstybės Teatras, pirmusia aplankė Pagėgius ir „Visuomenės namų“ salėje suvaicino 6 veik. pjesę „Elgetos“. Vaidinimo pažiūrėti igrulos karius teatro vadovybė leido į visas vietas su 50% nuolaida.

PASKUTINĖ GEGUŽINĖ. Spalio 2 d. Pagėgių igrulos kariai savo miškelyje vasaros sezonui baigti surengė paskutinę linksnų gegužinę. Įėjimas buvo nemokamas, tai publikos prisirinko gana daug. Pasilinksminime griežė igrulos stygų orkestras, kuriam vadovavo 1 dv. kuopos eil. Z. Bernotas.

Šiais metais igrulos kariai savo rajone surengė per 10 tokių gegužinių su įvairumais, k. t., šaudymu šrateliais, bufetu ir t. t. Visi gavo įspūdį, kad kariai moka su visuomene gražiai ir darniai pabendrauti — pasilinksinti.

NUOŠIRDI DRAUGŲ PAGALBA NUKENTĖJUSIAM. Neseniai Ukmergės apskr., Pabaisko v., Gegžnų km., nuo perkūnijos sudėgė pil. Augūno gyv. namas ir dalis kitų trobesių. Tėvai tuojau kvietėsi 8 pėst. Vaidoto p. tarnaujantį sūnų. Sūnus, Augūnas Juozas, gavęs v-ky leidimą, rengėsi vykti į namus. 1 s. k. kuopos kareiviai, sužinoję, kokių reikalų eil. Augūnas vyksta atostogų, pareiškė užuojautą. Be to j. psk. Ivanauskui paraginus surinkta 8,30 lt. tolimai kelionei.

Psk. J. Kasmauskas

KIEK KAREIVIS PERSKAITO KNYGŲ PER VISĄ SAVO TARNYBOS LAIKĄ? 4 pėst. pulke, III-čioje grupėje, iš paleidžiamų šį rudenį į atsargą kareivių daugiausia knygų yra perskaitęs gr. Rakickas, būtent—68 tomus; j. psk. Vainėkis — 40 tomų; po 30—35 tomus perskaitysių yra gana daug. Pereitą pavasarį iš paleidžiamųjų daugiausia knygų buvo perskaitęs j. psk. Strukčinskas — net 78 tomus.

PAGERBTI S. K. ŠAUDYMO LAIMĖTOJAI. Rugsėjo 26 d. Pajuostės iguloje įvyko jaunųjų kareivių priesaika.

Išrikuotų dalinių akyvaizdoje 4 pėst. L. K. Mindaugo pulko vadas gen. št. plk. Žadeika įteikė 2 kulk. kuopos kareiviams ženklelius „Geram šauliui“ su liudijimais ir 2 kulk. kuopos vadui lt. Bernadišui kuopos prizą, kurį minėtoji kuopa šiais metais laimėjo poligone kariuomenės šaudymo varžybose tiesiai taikant. Tą progą pasakotoje kalboje pulko vadas apibūdino šaudymo reikšmę kariuomenėje ir gero šaulio reikalingumą kautynėse. M. A.

1 P. DLK GEDIMINO PULKE keliasdešimt grandinių, rūpestingai bei sąžiningai atlikusieji tarnybos pareigas ir gerai išlaikiusieji patikrinamuosius egzaminus, pakelti į jaunesnio puskarininkio laipsnį.

Geriausieji egzaminus išlaikė: mokomosios kuopos j. psk. Jecevičius Jonas, 1 k. kuopos j. psk. Žylus Petras, 3 kuopos j. psk. Setkus Antanas ir 8 kuopos j. psk. Žiliukas Justinas.

Psk. Ant. Umbrasas

STAMBI IR REIKŠMINGA ATSARGOS KARIŲ AUKA. Atlikusieji ryšių batalione pakartojamuosius karo pratimus atsargos kariai parodė daug judrumo ir noro dirbti kario ryšininko specialybėje. Išvykstančiųjų atsarginių tarpe kilo graži mintis paaukoti Ginklų Fondui. Visi atsarginiai mielai suaukojo gan stambiā sumā — nupirko 2 karinius šautuvus. Nupirktus šautuvus įteikė batalionui. Įteikiant ats. jaun. psk. Kiznis visų atsarginių vardu pareiškė, kad atsisveikinimo proga jie aukoja kukliā, bet nuoširdžiā aukā ryšių b-nui. Ryšių b-nui todėl, kad čia jie įgijo pirmąsias karo mokslo žinias. Šie ginklai tebinie panaudoti kilniam idealui — Tėvynės laisvės gynimui.

Bataliono vado vardu plk. lt. Barulis padėkojo atsargos kariams už šį reikšmingą ir brangiā dovanā pabrėždamas, kad tie ginklai bus panaudoti nepriklausomybės gynimui, kad jie stiprina kariuomenę ne tik medžiagiškai, bet ir morališkai. Išsirikiavęs kareivių dalinys, dėkodamas atsargos kariams už įteiktus ginklus, sušuko garsų ir nuoširdų „valio“.

P. Medalinskas

PUSKARININKIŲ ŽMONOS VISOS ŠAULĖS. Ukmergės igulos liktinių puskarininkių žmonos organizuoja kunig. Onos Vytautienės-Vydimaitės vardo šaulių būrį. Dedamos pastangos, kad jame dalyvautų visos liktinių puskarininkių šeimų narės.

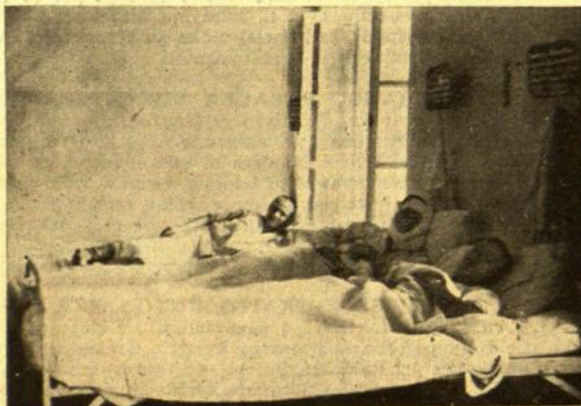
PAJUOSTĖS IGULOJE rugsėjo 30 d. įvyko futbolo rungtynės tarp 4 p. p. ir igulos karo aviacijos rinktinė. Laimėjo 4 p. p. rinktinė 4:1 (2:0).

J. Baras

NAUJI KALVIAI. 3 dragūnų Geležinio Vilko pulkas šiomis dienomis išleido VI kalvių mokomąją laidą. Geriausiai baigė: eilinis Šileika Kostas (labai gerai) — pirmuoju, eilinis Rimeika (labai gerai) — antruoju ir eilinis Klusas Simas (gerai) — trečiuoju. Pirmieji du, kaip geriausiai baigę, apdovanooti laikrodžiais.

KAS PASIRODYS GERIAUSIAS ŠACHMATININKAS? 3 dragūnų Geležinio Vilko pulko likt. puskarininkiai spalį 1 d. pradėjo šachmatų turnyrą, geriausiam pulko puskarininkių žaidėjo vardui įgyti. Turnyre dalyvauja 15 puskarininkių. Visi dalyviai tarpe savęs turės sulošti po dvi partijas ir nugalėtojas bus tas, kuris surinks daugiausia taškų.

Spalį 1 d. rudens nugalėtoju vardu įgyti šachmatų turnyrą pradėjo ir Ukmergės igulos likt. puskarininkių šachmatininkų būrelis. Būreliui vadovauja san. vrš. Žvirblis Juozas.

Sergą kariai ligoninėje

NAUJAS UGNIAGESIŲ KAPELIONAS. Miręs kun. Antanas Juška nuo 1933 iki 1938 metų ėjo, be savo tiesioginių pareigų, ir Kauno igulos ugniagesių kapeliono pareigas.

Dabar Kauno igulos ir miesto ugniagesių kapeliono pareigas pavesta eiti Kauno komendantūros kapelionui kun. Mečislovui Sandanavičiui. Naujas kapelionas yra gimęs 1900 m., kunigu išventintas 1925 m. Metropolijos kūrijoje ir tribunuose eina notaro pareigas. Drauge yra Metropolijos seminarijos profesorius.

KARIUOMENĖS UGNIAGESIŲ PERTVARYMAS. Be kai kurių pakeitimų kariuomenės ugniagesių organizacijoje rikiuotės srityje (žiūr. „Kario“ Nr. 39, 1099 psl.) Įs. Kar. Nr. 67 įnešta pakeitimų ir tiekimo srityje.

Paskelbtos naujos karo butų valdybos teikiamų ugniagesybos įrankių lentelė ir kariuomenės ugniagesių komandoms degamosios- tepamosios ir kitos medžiagos normos. Jos veikia nuo rugsėjo 20 d. Komandos aprūpina nustatytu turtu karo butų valdyba ir kariuomenės intendatūra.

Ugniagesių komandų viršininkams ir vadovams (t. y. igulų ugniagesių vadams, inspektoriams) butus dalių vadai parūpina kareivinių rajonuose.

Kar. ugniagesiams gali būti skiriamos premijos iš ekonominių sumų. Už duodamus garbės ženklus apmokama iš Kariuomenės Štabo ekonominių sumų.

Motoriniais siurbliais, jų veikimui tikrinti ir mokymui, per metus leidžiama dirbti iki 12 valandų.

Nustatytos laikomos įvairiuose pastatuose priešgaisrinių įrankių (gesintuvų ir tryšinių) normos. Kur laikoma degamoji-tepamoji medžiaga pastatomos dėžės su smėliu, prie tų dėžių ir kino teatrų kameroose laikomos skysto molio skiediniu impregnuotos atklotės.

Nurodyta, kur įrengiami gaisriniai punktai ir kuo jie aprūpinami.

Plačiau apibūdintas gesintuvų laikymas. Kiekvienoje karo dalyje ar įstaigoje leidžiama suvartoti iki 3 užtaisų per metus mokymo reikalams ir gesintuvams patikrinti. Tai leis dalies karių ar įmonės darbininkus supažindinti su gesintuvo vartojimu ir veikimu.

Nustatytos įrankių normos sandėliams tose vietose, kur nėra ugniagesių komandų.

Kar. ugniagesių komandų įrankiams vežti į gaisro vietą iš esamų dalyse išteklių duodama sunkvežimiai ar gurguolės vežimai. Kauno igulos dalimis, kurios savo sunkvežimii neturi juos, duoda autorinktinė. Tai žymiai pagreitins kar. ugniagesių išvykimą į gaisrą.

Netrukus bus paskelbta kariuomenės ugniagesių komandų mokymo programa, pagal naująją įstatymą kariuomenei.

GERIAUSIEJI ŠAULIAI IŠ KARINIŲ ŠAUTUVŲ. Spalio 2 d. įvyko XVII rinktinės kontrolinis šaudymas kariniais šautuvais. Geriausiai sušaudė ats. j. lt. Leveckis, 11 Griškabūdžio š. būrio vadas, išmušė 87 taškus ir laimėjo 1 prizą. Antrą vietą laimėjo šaul. j. psk. Bagdonas Jonas, 6 Šakių š. būrio, išmušė 86 taškus ir laimėjo 2-rą prizą. Pirmųjų vietų laimėtojams buvo įteikti kišeniniai laikrodžiai. Trečią vietą laimėjo išmušęs 83 taškus 34 Endrikių būrio šaulys Mockaitis Juozas. Jam 1939 metams bus užprenumeruota „Karys“ ir „Trimitas“.

Šaudymui vadovavo rinktinės vado padėj. kpt. Alksninis. Šaul. J. Venys

ARKLIŲ LENKTYNĖS DUSETOSE. Rugsėjo 25 d. Dusetose vietos šaulių būrys surengė arklių lenktynes, kuriose dalyvavo apie 15 jojų.

Lenktyniuojama buvo su kliūtėmis ir be kliūčių. Su kliūtėmis pirmąją vietą laimėjo to būrio šaulys Repšys, kuriam buvo įteikta 100 lt. dovana, antrąją vietą — ats. kavalerijos kareivis Braukyla, laimėdamas 50 lt. Jojime be kliūčių pirmąją vietą laimėjo pil. Kalytis — 50 lt., kiti, laimėję žemesnes vietas, taip pat gavo dovanų.

Šios rūšies rungtynės Dusetose buvo surengtos pirmą kar.

Tauragės šaulių namai

tą. Pati rungtynių eiga būrio vado šaulio Kuzmicko buvo pravesta kariškais pagrindais ir labai gražiai.

Rungtynių išlaidoms ir premijoms gauta aukų iš XXI Zarasų šaulių rinktinės — 240 lt., Žirginio Sporto Sąjungos — 50 lt., „Grandies“ pirmininko p. Blinkos — 50 lt., p. Šuto Petro iš Šiaulių — 50 lt., Tautos atstovo Statulevičiaus — pistoletas, Tautos atstovo Galvydžio — 25 lt., Plk. Bizoko — 20 lt. ir ūkininko Liesio — 20 lt. Be to, kiti remėjai aukojo smulkesnėmis sumomis.

Rungtynės buvo surengtos norint suorganizuoti Dusetose šaulių raitininkų vienetą ir paskatinti gyventojus auginti geresnės veislės arklius. Šiam darbiui Dusetų šauliai randa labai daug pritarimo ir visoje visuomenėje, tik deja, dar neturi tinkamų balnų ir todėl organizuojamas šaulių raitininkų vienetas dar negali tinkamai veikti.

ŠAULIAI PAMĖGŲ KREPŠINĮ. Lekėčiuose šiomis dienomis buvo keturių aplinkinių šaulių būrių rajoninė sporto šventė. Buvo šokimai, bėgimai, granatos mėtymai ir kt. Pasiekti geri rezultatai ir padaryta pažanga. Be to, Kuro ir Lekėčių būriai sužaidė krepšinį, kuris baigėsi 28:8 Kuro būrio naudai. Tenka pažymėti, kad čia būriai krepšinį ir kitą sportą pamėgė, nuolat treniruojasi.

Juožas Astrauskas

KUPIŠKIO IGULA — ROKIŠKIO „HAPOEL“ 6:0. Spalio 2 d. Kupiškio igulos karių futbolo komanda savo aikštėje žaidė futbolo rungtynės su Rokiškio „Hapoel“ futbolo komanda. Rungtynes laimėjo kariai 6:0.

P. Gelžinis

POLICIJOS ŠAUDYMO RUNGTYNĖS. Rugsėjo 28—30 d. d. Kaune, K. K. Rūmų šaudykloje buvo Lietuvos policijos šaudymo rungtynės. Automatiniais pistoletais 7,65 mm kalibro ekipiniame šaudyme pirmą vietą laimėjo geležinkelio polic. ekipa išmušusi 1314 taškų iš 1500 galimų, antrą vietą polic. klubo centr. skyrius taip pat išmušė 1314 taškų ir trečią vietą laimėjo Kauno skyrius išmušęs 1303 taškus. Individualiai pirmą vietą laimėjo gelež. polic. vyr. polic. Serapinas išmušęs 278 taškus iš 300 galimų, II vietą Marijampolės vyr. polic. Jelenskas išmušęs 273 taškus ir III v. Panevėžio polic. Linkevičius išmušęs 273 t. To paties kalibro dvikovos šaudyme I v. laimėjo Marijampolės vyr. polic. Jelenskas išmušęs 287 taškus iš 300 galimų, II v. Šiaulių apskr. vachm. Muraška išmušęs 282 taškus ir III v. Zarasų apskr. rajono viršininkas Keliotis išmušęs 281 tašką.

Mažoji kalibro automatiniais pistoletais olimpiniam šaudyme I v. laimėjo Centr. Skyriaus nuovados viršininkas Nakutis, padaręs 10 baudos taškų, II v. Marijampolės apskr. vyr. polic. Jelenskas su 12 baudos taškų ir III v. Utenos apskr. nuovados viršininkas Sruoga su 20 baudos taškų.

Mažoji kalibro šautuvais iš visų trijų padėčių ekipiniame šaudyme pirmą vietą laimėjo centrinio skyriaus ekipa išmušusi 2717 taškų iš 3000 galimų, II vietą geležinkelio skyriaus ekipa su 2716 taškų ir III vietą Zarasų skyriaus ekipa su 2640 taškų. Individualiai I vietą laimėjo geležinkelio skyriaus vyr. polic. Guzulaitis išmušęs 555 taškus iš 600 galimų, II vie-

17

tą centr. skyriaus vachm. Karčiauskas su 553 taškais ir III vietą Šiaulių apskr. vachm. Muraška su 547 taškais.

Rungtynės pasibaigus laimėtojams buvo įteiktos dovanos.

KONTROLINĖS BOKSO RUNGTYNĖS. Spalio 2 d. Kaune, K. K. Rūmuose buvo kontrolinės bokso rungtynės rengiant sudaryti rinktinę tarpvalstybinėms rungtynėms Lietuva — Latvija, kurios bus Rygoje spalio 16 d. Rungtynės dalyvavo Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių boksinkai, rungėsi 10 porų. Rungtynės laimėjo daugiausia senesnieji boksinkai. tik sunkiame svoryje dar jaunas Klaipėdos boksinkas Zaboras I 2 rounde techniniu nokautu įveikė kaunietį Bagdonavičių (JSO).

CJSO KREPŠININKŲ-KŪ IR TINKLININKŲ-KŪ GASTROLĖS RYGOJE. Rugsėjo 30 d. ir spalio 1 d. CJSO krepšininkės-kai ir tinklininkės-kai viešėjo Rygoje ir turėjo po dvi rungtynes. Pirmąją gastrolių dieną CJSO vyrų krepšinio komanda nugalėjo Latvijos Vanagus 34:21 (13:8). Bet už tai latviai svečius įveikė tinklinyje. Startas laimėjo prieš CJSO vyrus 2:0 (15:13, 15:11) ir Vanagų tinklininkės nugalėjo CJSO tinklininkes 2:0 (15:4, 16:14).

Antrąją gastrolių dieną CJSO vyrų krepšinio komanda pralaimėjo prieš Latvijos meisterį Startus 26:27 (13:9), ir CJSO moterys krepšininės pralaimėjo prieš Liepojos šaules geležinkelietes 11:13 (8:6).

NAUJAS PASAULINIO NEKVĖPAVIMO REKORDAS. Saint-Denise, netoli Paryžiaus suruoštuose rungtynėse kas ilgiau išsilaikęs pasinėres vandenyje dalyvavo 22 vyrai. Vienas dalyvis pralenkė pasinėres vandenyje 2 min. 38,5 sek. tuo būdu jis pralenkė paskutinį pasaulinį nekvėpavimo rekordą 31 sek.

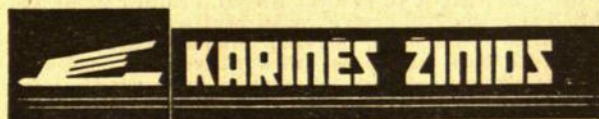
IŠ LIETUVOS FUTBOLŲ PIRMENYBIŲ. Rugsėjo 28 d. Kaune, valstybiniame stadione buvusiose futbolo pirmenybių rungtynėse naujasis I L kl. narys Tauras nugalėjo LFLS 2:0 (1:0).

Spalio 1 d. Kauno, valstybiniame stadione buvo futbolo pirmenybių rungtynės tarp LGSF ir ŠS Kovo. Rungtynes pelnytai laimėjo, kaip geresnis vienetas LGSF 3:0 (0:0). Nors pasekmė ŠS Kovui yra per žiuri, nes jis turėjo daug gražių progų pasekmę sušvelninti, o ypatingai pirmame kėlinyje.

Spalio 2 d. Kaune, kariuomenės stadione buvo futbolo pirmenybių rungtynės tarp meisterio KSS ir CJSO. Rungtynes meisteris KSS sensacingai pralaimėjo 2:5 (1:2). CJSO pergalę laimėjo pelnytai, nes aikštėje pasirodė kaip geriau žaidęs vienetas.

BAIGTAS LENGVOSIOS ATLETIKOS SEZONAS. Spalio 2 d. Kaune, valstybiniame stadione buvo lengvosios atletikos sezono uždarymo rungtynės. Uždarymo rungtynėse dalyvavo tik vyrai ir moterys. Per šias rungtynes buvo pasiektas naujas Lietuvos rekordas trišokyje, Kondrackas (Grandis) nušoko 14,07 m (senas 13,78 m.). Moterų šuolyje į aukštį Zienčikaitė (TMS) ketvirtuoju šuoliu iššoko 1,41 m. ir pagerino rekordą 1 cm.

FUTBOLŲ VADOVYBĖS NUTARIMAS. Futbolo rungtynių metu už ginčijimąsi su teisėju ar reiškančius juo nepasitenkinimą žaidėjus. Futbolo komiteto nutarimu, teisėjas taip pasielgusius žaidėjus galės pašalinti 5—10. Sugrįžęs žaidėjas vėl nušizengus, galės būti pašalintas visai.

KAREIVIŲ PALEIDIMAS SOVIETUOSE. Šiemet rudėnį iš Sovietų Respublikų Sąjungos kariuomenės paleidžiami 1936 m. šaukimo vyrai, atitarnavę 2 metus, ir 1935 m., atitarnavę 3 metus specialiose dalyse, o taip pat 1937 m. šaukimo aspirantai. Kareiviai paleidžiami iš žemyno ir oro kariuomenės — nuo rugsėjo 20 d. iki lapkričio 20 d., iš pasienio ir vidaus apsaugos kariuomenės dalių — iki gruodžio 30 d.

Nuo rugsėjo 1 iki 30 d. į kariuomenės bus pašaukti visi gimę 1917 m. vyrai, pusė vyrų, gimusiųjų 1918 metais, o taip pat ir vyresniųjų amžių vyrai, kuriems buvo atidėta karinė prievolė.

ISPANŲ KARIUOMENĖS. Prancūzų generolas Armen-gaud (Armengo) lankėsi vyriausybiniukų Ispanijoje ir prancūzų karinėje spaudoje paskelbė savo stebėjimus. Jo žiniomis, nacionalistų ir vyriausybinių kariuomenėje yra apie 1.000.000 karių. Iš kurių fronte laikoma 600.000—700.000 žmonių, t. y. 60—70 pėstininkų divizijų. Sukilėlių kariuomenėje tarnauja 10.000—12.000 kadro karininkų, o vyriausybės ka-

riuomenėje — vos 3.000—4.000 kadro karininkų. Jaunieji karininkai ir jų pavadootojai rengiami karo mokyklose, tobulinami įvairiuose kursuose. Pakėlimai eina greit, jau yra jauno amžiaus majorų ir pulkininkų. Tačiau tankų dalyse ir artilerijoje trūksta žinovų, taip pat labai jaučiamas specialistų trūkumas ryšių dalyse. Dėl silpnų ryšių, pėstininkų atakos bemaž visada nepasisėka, jei tik artilerijos parengimas nebuvo aviacijos palaikytas. Kiek geriau būna naktimis. Ispanų frontas labai ilgas, apie 1700 km su visais užlenkimais. Be to, vyriausybiniams dar tenka saugoti ir pajūrį.

GAILESTINGOSIOS SESERYS — PARASIUTININKĖS.

Sovietų Respublikos Sąjungoje ir tam tikra dalis medicinos personalo (gydytojų, jų padėjėjų — felčerių, gailestingųjų seselių) siunčiama į aviaciją pasimokyti šokti iš lėktuvų su parašiutais. Tokią pat tvarką dabar įvedė ir Lenkijos Raudonąsias Kryžius. Į gailestingųjų seserų kursą programą įtraukti ir šokimai su parašiu. Pirmajai laidai teko pasirodyti aerodrome ties Varšuva. Buvo šokama iš 700 m aukščio. Įdomu pažymėti, kad, lenkų spaudos žiniomis, į kursus atsi-randa nepaprastai daug norinčių įstoti. Tačiau į kursus priimamos tik labai sveikos kandidatės.

SARGYBŲ PULKAS

Vokietijos sostinėje, Berlyne, jau prieš keletą metų buvo suformuotas sargybų pulkas (Wachregement Berlin), kurio kariai skiriami į sargybas, siunčiami į įvairias iškilmes, svečių sutikimus, laidotuves ir t. t. Kitiems Berlyno įgulos pulkams tenka išstatyti tik dalį sargybų, tuo būdu netrukdomas kareivių rengimas ir mokymas, Sargybų pulkas susideda iš vadovybės, štabo, ryšių būrio ir 2 kuopų. Vadovybės ir štabo karininkų, kuopų vadų ir ryšių būrio vadų kadras nuolatinis, taip pat ir kuopose puskarininkiai yra iš nuolatinio kadro. Kasmet į pulką siunčiami iš kitų įgulos pulkų po 2 karin. ir 2 puskarininkių vieniams metams, grandiniai ir eiliniai prikomandruojami 6 mėnesiams. Pasikeitimas įvyksta balandžio ir spalio mėn. Į pulką skiriami pavyzdiniai kariai. Perkėlimas į pulką laikomas dovana už pavyzdingą tarnybą.

KAS NAUJA LIETUVOJE

NAUJAS VOKIETIJOS KARO ATAŠĖ LIETUVAI. Šiomis dienomis į Kauną atvyko ir prisistatė kariuomenės vadovybei naujasis Vokietijos karo atašė Lietuvai gen. št. plk. ltn. Justas. Spalių 3 d. naujasis atašė, dalyvaujant mūsų aukštesiems karininkams, uždėjo vainiką ant Nežinomojo Kareivio kapo. Lig šiol buvęs atašė gen. Koestringas lieka atašė SSSR.

LITUANISTIKOS INSTITUTAS, kurio statutą seimas priėmė ir kuris pradės dar šiemet veikti, spalių 4 d. seimo posėdyje nutartas pavadinti Antano Smetonos vardu.

VYSKUPŲ KONFERENCIJA. Spalių 4 d. Kaune prasidėjo Lietuvos vyskupų rudeninė konferencija. Pirmininkauja arkivyskupas metropolitas Juozas Skvireckas.

SPAUDOS PRIEŽIŪRA PERĖMĖ VDV. Nuo rugsėjo 29 d. vietos ir užsienių spaudos priežiūrą iš vidaus reikalų ministerijos perėmė visuomeninio darbo vadyba.

NUO SPALIŲ 1 D. ĮVESTI NAUJI VEKSELŲ BLANKAI. Nuo spalių 1 d. pradėjo veikti naujasis vekselių įstatymas, kuriuo įvesta naujų nuostatų, priimtų visose Baltijos valstybėse. Nuo tos dienos galios tik vekseliai, pasirašyti naujuose blankuose. Tačiau tie vekseliai, kurie yra pasirašyti ir paleisti apyvarton prieš spalių 1 d. galios ir toliau. Nesu- naudoti senieji vekselių blankai, jei jie nėra sugadinti, nuo spalių 1 d. iki gruodžio 1 d. keičiami naujais vekselių blankais Lietuvos Banke arba jo skyriuose.

SPALVOTA LIETUVOS GYVENIMO FILMA. Rugsėjo 30 d. broliai Motūzai, paprašyti K. Št. Sp. ir Šv. Skyriaus, V. D. Kultūros Muziejaus salėje uždaramo seanse parodė spalvuotą filmą iš Lietuvos gyvenimo bei šių metų įvykių. Filma labai gražiai pavykusi: spalvos atitiko naturalias gamtos spalvas. Tai pirmoji Lietuvoje matyta filma, kuri nuostabiai tikrai atvaizdavo lietuviškos gamtos spalvų grožį. Filmos žiūrėjo įvairių lietuvišinių įstaigų pareigūnai, karininkai ir kiti kviestieji svečiai.

MARIJAMPOLĖS CUKRAUS FABRIKAS darbą pradėjo spalių 1 d. Pavėnčių fabrike runkelių pristatymas yra mažesnis, tad darbas čia prasidėsias vėliau.

PARODA NAMINĖS DEGTINĖS ŽALAI PAVAIZDUOTI JAU KRETINGOJE. Ten ji bus iki spalių 6 d. Iki šiol į lankytojų knygą įvairių nuomonių yra parašę daugiau kaip 1000 žmonių. Visi vienbalsiai šią blogybę neigia.

ISVYKSTA BROLIAI MOTŪZAI. Amerikiečiai filmininkai broliai Motūzai spalių 5 d. išvyksta į J.A.V. Jie visą vasarą Lietuvoje filmavo įvairias pramogas, iškilmes ir mūsų kariuomenės pasirodymus. Tas filmas broliai Motūzai parodys šiaurės Amerikos kolonijų lietuviams.

P. ŠALTENIS GRĮŽTA Į AMERIKĄ. Lakūnas Šaltenis, iš Brooklyno Dariaus ir Girėno klubo atvežęs mūsų šauliams dovanų lėktuvą, spalių 10 d. grįžta atgal. Užsienio lietuviams remti d-ja per lakūną Šaltenį įteikia nuvežti Dariaus ir Girėno klubui dovanų — įvairaus turinio knygu.

LIEITUVOJŲ MOTINOMS IR VAIKAMS GLOBOTI ORGANIZACIJŲ S-GOS SUVAŽIAVIMAS įvyko rugsėjo 30 d. Ilgametė s-gos pirmininkė J. Tūbelienė padarė pranešimą apie s-gos atliktus darbus motinų ir vaikų globos srityje. Išrinkti nauji valdomieji organai. Ta proga primintina, kad Lietuvos motinoms ir vaikams globoti dr-jų s-ga šiuo metu jungia 22 didžiausias ir mažiausias socialinės globos organizacijas, sąjunga išlaiko sveikatos centrus, kurių paslaugomis naudojasi tūkstančiai Lietuvos motinų ir vaikų. Be to, Kaune turi „Motinos ir Vaiko“ muziejų.

ČEKOSLOVAKIJA BUVO PRIVERSTA PRIIMTI MIUNCHENO SUSITARIMĄ. Po įvykusio Miunchene keturių didžiųjų valstybių vyrų pasitarimų, kuriais buvo susitarta ir nustatyta, kaip Vokietija turi perimti iš Čekoslovakijos atitinkamas sudetų vokiečių sritis, Čekoslovakijos vyriausybė, apsvarsčiusi be jos dalyvavimo Miunchene padarytus nutarimus, neturėjo kitos išeities, kaip tik juos priimti. Priimdama šiuo nutarimus, Čekoslovakija siuntė pasauliui savo protestą dėl vienašališko sprendimo padaryto nedalyvaujant pačiai Čekoslovakijai.

Paskutinėmis dienomis visa Čekoslovakija pergyveno didžiausias moralines kančias dėl savo mižiniškų aukų pasaulio taikai. Pirmieji vokiečių kariuomenės daliniai Čekoslovakijos sieną perėjo naktį į spalių 1 d. Visa vokiečiams perleista sudetų teritorija atiduodama Vokietijai palaipsniui atitinkamų nustatytų zonų tvarka. Čekų ministras pirmininkas per radiją pareiškė, kad „prieš mus atsistojusi galybė verčia mus skaitytis su jos triuškinančiu viršijumu ir atitinkamai nustatyti savo elgesį.“

ENTUZIAZMAS IR NESUTARIMAI ANGLIJOJE IR PRACŪZIJOJE. Grįžus iš Miuncheno pasitarimų, Anglijos ministras pirmininkas Chamberlainas ir prancūzų ministras pirmininkas Daladier savo sostinėse buvo sutikti dideliu entuziazmu ir ovacijomis, kad pavyko išsaugoti pasaulio taiką. Abiejuose kraštuose prasidėjo laipsniška demobilizacija.

Laimėtos taikos entuziazmui atslūgus, minėtųjų valstybių parlamentuose eina svarstymai ar net ginčai dėl naujosios politikos linkmės, kuria krypstanti abiejų vakarų valstybių politinė veikla.

Mussolinio pareiškimu — nereikią šiuo metu Europoje rodyti per didelio optimizmo. Čekoslovakijos konflikto taikus išsprendimas reiškia tik vieno klausimo sutvarkymą Vidurinėje Europoje.

ATSISTATYDINO PIRMASIS BRITŲ ADMIRALITETO LORDAS. Nepasitikėdamas dabartine Anglijos užsienių politika, paskutinėmis dienomis atsistatydino britų admiraliteto pirmasis lordas Duff Cooperis.

ČEKOSLOVAKIJA ATIDAVĖ LENKAMS TEŠINĄ. Po Miuncheno pasitarimų ir vokiečių kariuomenei pradėjus užimti atitinkamus sudetų kraštus, Lenkija pasiuntė Čekoslovakijos vyriausybei ultimatumo pobūdžio notą, kuria buvo reikalaujama tuojau atšaukti iš Tešeno srities čekoslovakų kariuomenę ir tą sritį grąžinti Lenkijai.

Spalių 1 d. Praha paskelbė tokį oficialų pranešimą: „Šiandien priešpiet susirinko vyriausybė, pirmininkaujant respublikos prezidentui Prahos pilyje. Per posėdį vyriausybė atidžiai apsvarstė lenkų vyriausybės rugsėjo 30 dieną atsiųstą notą su ultimatumu perleisti dalį Tešeno teritorijos. Po rūpestingų pasitarimų dėl šito reikalavimo, numatyta tarp-tautinės padėties sunkenybes ir priversta aplinkybių, išeinančių iš Miuncheno sprendimų, vyriausybė negalėjo kitaip pasielgti, kaip ryžtis priimti lenkų siūlymus.“

Vyriausybė tą sunkų nutarimą padarė visiškai sutardama su atsakingomis politinių partijų asmenybėmis. Ji tai padarė

suprasdama, kad bet koks kitas sprendimas būtų sukėlęs naujas ir sunkias komplikacijas“.

Tešino ir Frystato apskritys, kurios ligi spalio 10 dienos bus grąžintos Lenkijai, turi viena 544 ir antra 257 kvadratinis kilometrų ploto. Pramonės atžvilgiu tos sritys yra labai svarbios. Jablonkove yra svarbių kasyklų su anglies bazu Karvinoje.

SUDARYTA NAUJA ČEKOSLOVAKIJOS VYRIAUSYBĖ. Atsistatydino Syrovio vyriausybę. Autoritetinguose sluoksniuose pareiškama, kad čia esama tik formalumo, kuriuo norima pertvarkyti ministrų kabinetą.

Sudaryta nauja čekoslovakų vyriausybė. Ministras pirmininkas ir krašto apsaugos ministras yra Syrovy, užsienių reikalų — Chvalkovskys, vidaus reikalų — Černys, finansų — Kalfus, teisigumo — Fajnoras, pramonės ir prekybos — Karvas, geležinkelių — Kaydos, viešųjų darbų — generolas Husarekas, žemės ūkio — Feierabendas, socialinės apsaugos — Zenklis, ministrai be portfelio — Bukovskis, Vavrečka ir Parkanyis. Teisingumo ministras Fajnoras eis taip pat įstatymų derinimo ministro pareigas, geležinkelių ministras Kaydos — paštų ministro pareigas. Zenklis — viešosios sveikatos ministro pareigas, Bukovskis laikinai eis švietimo ministro pareigas.

Oficialiai pranešama, kad be dviejų slovakų ministrų, dabar įeinančių į vyriausybę, netrukus bus paskirtas kitas ministras slovakų reikalams.

PRANCŪZŲ SPAUDA APIE PAVOJUS EUROPAI. Spalio 4 d. rytą prancūzų laikraštis „Epoque“ rašė:

„Jei anglai, kurie yra daug apdairesni, daug labiau nutolę nuo žemyno reikalų, negu mes, prancūzai, ir kuriems, pagaliau, Vokietijos ambicijos ne tiek gresia, taip aiškiai matuoti bausių pavojų, kuris pakibo ties Europa ryšium su Miuncheno taika, tai tatau kaip tik yra puikus įrodymas, jog mes neklystame. Prancūzai turi sąmoningai suprasti tą istorinę negerovę, kurią jiems teko patirti“.

„Figaro“ primena, kad šiuo metu Vokietija turi apie 80 milijonų gyventojų. Be to, Vokietija jau seniai yra pasidariusi pirmąją pramonės valstybę. Pagaliau, Vokietija pasidarė praktikoje viso susisiekimo su Vidurine Europa kontroliuotoja.

„Petit Parisien“ rašė: „Jei kada nors tarp Prancūzijos ir Vokietijos būtų įgyvendinti normalūs santykiai, ramybė ir net pasitikėjimas, tai tatau galėtų atsitikti tą dieną, kurią Prancūzijos lėktuvų skaičius ir kokybė mūsų karingam kaimynui įkvėptų išganingą baimę. Betkokia konvencija dėl ginklavimosi apribojimo, kuri Vokietijai patikrintų didesnę galią už Prancūzijos pajėgas, būtų žingsnis atgal. Tačiau, dabar mums yra tik viena pareiga: statytis, statytis ir dar kartą statytis“.

„Oeuvre“ reiškia nuomonę, kad tose teritorijose, kurios perleidžiamos Vokietijai, esama apie 900.000 čekų, kuriems teks persikelti į Čekoslovakijos teritoriją.

Toliau tas pats laikraštis priduria, kad kai kurie anglai, kurie puikiai žino, kiek yra karo medžiagos tose Čekoslovakijos tvirtovėse, kurios bus perleistos Vokietijai, yra didžiai nepatenkinti, kad dėl to Vokietijos galybė dar labiau padidės.

„Populaire“ konstatuoja, kad įvairios tautos atvirai pasisako dėl konfliktų sprendimo taikiu būdu. Taigi, pasak laikraščio, iš to galima padaryti logišką išvadą, kad nedelsiant reikėtų susaukti tarptautinę konferenciją ir jai pavesti su visuotiniu ginklavimosi išlaidų sumažinimu.

DALADIER LAIŠKAS CHAMBERLAINUI. Daladier pasiuntė šitokio turinio atsakymą į britų ministrų pirmininko laišką: „Brangus pone Chamberlaine, dėkoju Jums už Jūsų laišką, kuris giliai paveikė prancūzų tautą. Jausmai, kuriuos išreiškėte, atitinka jos jausmus. Prancūzija pajuto per šią krizę dar labiau susiveržiant nuoširdžios draugystės ryšius, kurie ją jungia su britų tauta. Kaip visi mano tautiečiai, gėriusi Jūsų karštu taikos noru ir Jūsų aukštu ir tvirtu mūsų abiejų valstybių gyvybinių interesų ir ypatingų Prancūzijos prievolių supratimu. Mūsų bendradarbiavimas neišskiria jokios kitos santarvės. Esu įsitikinęs, kad ateityje jis liks tikriausias taikos laidas. Edouard Daladier“.

ČEKOSLOVAKŲ KARIUOMENĖ EVAKUOJA VENGRIJOS PASIENĮ. VENGRIJOS NAUJA NOTA. Iš vengrų čekoslovakų sienos pranešama, kad čekų kariuomenė pradėjo evakuoti visą pasienio zoną.

Spalio 4 d. Vengrų vyriausybė čekoslovakų vyriausybei įteikė naują notą, kurioje nurodo, kad derybos su Čekoslovakija turi vykti draugiška atmosfera. Tam reikia tuoj pat įvykdyti tam tikras sąlygas, būtent: 1) tuojau paleisti visus vengrų tautybės politinius kalinius, 2) tuojau paleisti visus vengrų tautybės kareivius, kurie tarnauja čekoslovakų kariuomenėje, ir jiems leisti grįžti namo, 3) sudaryti dalinį su mišra vadovybę, kuris gintų gyvybę ir turėtų vengrų reikalaujamos srityse ir ten palaikytų tvarką, 4) leisti tuojau vengrų kariuo-

menei simboliškai užimti du ar tris miestus pasienyje, kaip, pavyzdžiui, Komorną ar Pakarnį, ir 5) pradėti derybas spalio 6 d. 16 val. Komorne. Vengrų delegacijai vadovaus užsienių reikalų ministras Kanya.

BRITAI STIPRINA SAVO ORO LAIVYNĄ. „Daily Express“ aviacijos korespondentas praneša, kad britų oro laivynas bus žymiai sustiprintas. Jau parengti planai, kuriais Londonui ir kitoms svarbioms Didžiosios Britanijos sritims ginti skiriamos karo aviacijos eskadriolės bus žymiai padidintos. Pasenę lėktuvai bus pakeisti naujais Jurricane ir Spitfire tipo lėktuvais, kurie gali skristi 300—400 mylių per valandą. Ir šiaip karo aviacijos eskadriolių skaičius bus padidintas.

Panašią žinią skelbia ir „Daily Mail“.

NAUJIEJI LEIDINIAI

Karlis Skalbe. AUKSO OBELIS. O. Borutienės vertimas, N. Strunkės iliustracijos, K. Borutos redakcija. Išleido „Sakalas“. 186 psl. Kaina Lt. 3.—

Karlis Skalbė — tai žymiausias šių dienų latvių lyrikas, romantikas ir meistriškas pasakų rašytojas. Skalbės mintys paprastos, bet giliai žmoniškos. Jo žodžiuose atsispindi latvių tautos siela ir gamtos meilė. Užtat ir jo sukurti pasakų personažai pasižymi paprastumu ir išvidine dvasine jėga, ramybe. K. Skalbės pasakos lengvos, grakščios, nuoširdžios.

Ši vertimą K. Skalbė savo prakalboje skiria Lietuvos jaunimui, nes šios lietuviškai išverstos pasakos esančios autorius širdies kelionė į brolių tautos žemę, kurioje jam besilankant įstrigę neišdildomų išpūdžių. Čia, sakosi Skalbė, jis suradęs nuoširdžių draugų: jį sužavėjusi lietuviška daina, skardė, saulėta ietuvos gamta. Iš šių žodžių matyti, kad didysis latvių rašytojas yra tikras Lietuvos ir jos tautos draugas.

Knygutę puošia gražios spalvotos, K. Strunkės pieštos, iliustracijos. Švietimo M-jos knygu Tikrinimo Komisijos šis gražus leidinys pripažintas tinkamas visų mokyklų knygynams.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Juozui Šalčiūnui. Iš Tamstos ilgiausio eilėraščio, pataisius, beliktu tik keletas geresniųjų posmų, tačiau sugriūtų norima išreikšti idėja. Taigi — netiks.

J. Bačinskui. Tamstos korespondencijos antrosios dalies nededame, nes pažiūra į kareivių bibliotekos nėra teisinga ir su ja sutikti negalima. Kareivių bibliotekoms nesupirkinėjamos visos pasirodanti knygos, bet perkamos tik būtiniausios, nesivaikant sensacijų ar kitų įdomybių. Antra, knyga nėra laikraštis, todėl netikra sakyti, kad ji sensta. — Jei ji pagelsta ar nusidėvi, tatau dar nerodo, kad ji būtų blogesnė už naująją, nes geros knygos turinys visuomet pasilieka svarbus, rimtas ir gyvas.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIS Nr. 42

1. Kareivis Kelmutis buvo paleistas atostogų ir pėsčias iškeliavo iš Alytaus į Merkinę. Kelyje susitiko keturias merginas, kurios pintinėse nešė po vieną žąsį. Kiek gyvų būtybių vyko į Merkinę.

2. Vienas labai išlaidus kareivis Pypkutis gavo iš gero dėdės sekmadienį keletą litų ir tą pačią dieną iš jų 20 lt. išleido. Kitą dieną jis iš dėdės gavo tiek, kiek jam dar buvo likę ir vėl 20 lt. išleido. Antradienį jis ir vėl gavo tiek, kiek buvo likę nuo pirmadienio ir vėl išleido 20 lt. Kiek dėdė Pypkūčiui sekmadienį davė pinigų, jei antradienį jam jau nieko neliko?

3. Viename pulke, mokant neraštingus kareivius, mokytojas eiliniu Spraktukui pasiūlė išspręsti 30 uždavinių tokiomis sąlygomis: už kiekvieną uždavinį, kuris bus gerai padarytas, mokytojas Spraktukui duoda 7 plunksnas, o už kiekvieną uždavinį, kuris padarytas blogai, ne tik negauna plunksnų, bet dar 12 atiduoda. Patikrinęs uždavinius, mokytojas davė 77 plunksnas. Kiek uždavinių buvo padaryta gerai?

GALVOSŪKIO Nr. 39 SPRENDIMAS. Kuopa. Kuosa. Uoksas, Uosis. Išsprendė: 1) St. Laukšas, 2) Č. Kriaučiūnas, 3) V. Seilius, 4) A. Gruodis.

Eilinis Valerijonas – ligonis

Beveik tikras atsitikimas

Atvažiuo aną sykį žemės mindytojas pėstininkas Valerijonas, taip sakant, su savo kuopa į poligoną.

— Na, ką? — mano sau, — oras čia geras, kareiviškos košės paviršiuje taukai, lyg jo paties plikė, blizga... Pagyvensim, kaip pas Dievą už pečiaus, tik, kaip čia nuo tų lauko pratimų išsisukti?

Suko galvą Valerijonas per visą pirmąją naktelę ir biesas žino, kiek dar būt sukęs, jei ne kuopos budėtojo balsas:

— Kuopaaa keeeelk!..

Bet Valerijonas jau buvo kažką sugalvojęs. Ir tuoj iš jo palapinės pasigirdo graudus, net už šuns kaukimą klaikešnis, vaitojimas:

— Mano pirštas, oi... oi... mano pirštelis...

Ir tikrai, Valerijono pirštelis lyg ir atrodė apgailėtinoje padėtyje: panašus lyg į „Maisto“ dėšrelę ar į išsigandusio šunelio uodegėlę... Žodžiu, sunku tiksliai pasakyti.

Aišku, argumentas „rimtas“. Po pusvalandžio Valerijonas jau laukia savo eilės ambulatorijoje.

— Tai, apstatsiū švariai! Oho, mažiausia gausiu mėnesį atostogų, kol pirštelis mano išgis... vargšelis mano... Košę kiekvieną dieną kirsiu. Bus gerai.

— Na, kas tamstai? — išblaškė Valerijono svajones gydytojas, — ką skauda?..

— Man, man... matot ponas gydytojai, šita, va, pirštą šią naktį sutraukė į krūvą ir negaliu jo niekaip ištiesti. Šaudyt negalėsiu. Iš penkių žingsnių į karvę nepataikėčiau. Visiškai invalidas iš manęs. Hm, hm... gal ponas gydytojai, taip sakant, atostogėlių man koikių, ar ką jau, — pasakojo net suprakaitavęs.

— Taip, taip, matyti iš karto, kad pirštas liūdnoškai atrodo. Na, o kaip šis pirštas vakar vakare atrodė? — staiga paklausė gydytojas.

— Vakaras, vakaras... jis toks buvo, dar visai sveikas, — sumykė Valerijonas ir ištiesė „ligotą“ pirštą.

— Ahaa, — teištare gydytojas, — ligos vaizdas, kaip ant delno; duosiu vaistų — tuoj pagis.

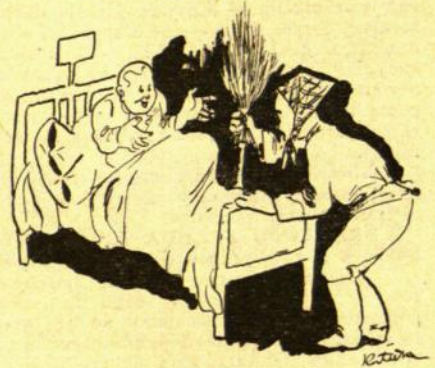
Vargšelis Valerijonas tik tada supra-

to visą reikalą, kai pro langelį švietė mėnulis ir juokėsi, lyg eilinis „makaronų“ gavęs.

— Ach, kaip norisi košės... paviršiuje taukai blizga... puiki košė, — murmėjo Valerijonas, krimsdamas sausą pluta.

V. P.

RYTMETĮ

— O! Tai tu čia, Maryte?

Nėra to blogo, kuris neišeitų į gerą

1

2

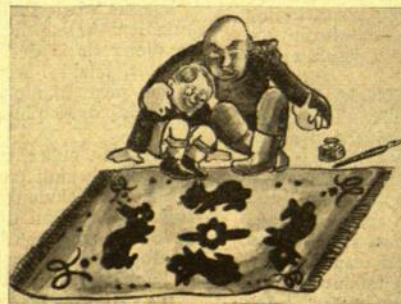
3

4

5

6

ĮDOMI PAMOKA

— Man ši pamoka be galo įdomi, — džiaugiasi eil. Turėla.

— Na, tai kas tokio buvo?

— Dar nežinau! Visiems pranešė, kad šokime į aukštį aš paėmiau pirmą vietą.

B. S.

PER PAIŠYBOS PAMOKĄ

Mokytojas: Dabar nupaišykite man upę ir joje besimaudančius penkis žmones.

Mokinys: (Po kelių minučių darbo). Pone mokytojau, jau nupiešiau!

Mokytojas: Aš čia tematau tik du žmones, bet ne penkis.

Mokinys: Taip, čia maudosi penki žmonės, bet trys ką tik dabar panėrė.

PASIGYRIMAS

— Mamyt, šiandien gavau penkis! — giriasi parėjęs iš gimnazijos sūnelis.

— Gerai, sūneli, už tai še tau penkis riestainius.

— Tai dabar bus dešimt. Aš ir klasėj penkis riestainius gavau, — atsakė sūnus.

A. Kasputis

Kepurė truputį per didelė...

VYTURIO KERŠTAS

21

JONAS DOCIUS

Vyturys ėjo per rajoną ir žiūrėjo į vyturį. Šiltai draugiškai glostė jo primerktos akys erdvėje, kaip musė dubenyje besiskeryčiojantį ir vyturiškas arijas dainuojantį, pilką „giminę“, atmestose galvoje kaitaliojosi šimtai įvairiaformių šypsenų; veido raumenys kaip vaikai tampė vienas kitą už skverną sukurdami aibes grimasų, lyg reaguodami į kiekvieną ore plevančio vyturio judesį.

— Labas, labas broleli! Matyt gerai išsimiegojai, kad taip laidai gerklę. — Pusbalsiu kalbėjo Vyturys, tai apsistodamas, tai vėl plačiai žengdamas. — Žiūrėk, kad tik nepavogtų kas pačią bemiegant!

Pro antro aukšto langą žiūrėdamas eilinis Kirvelis nusikavotojo ir šūkterėjo draugams:

— Ho, mūsų Vyturys jau su vyturiuke flirtuoja!

Reikia pasakyti, kad tas vyturys, kuris rajonu ėjo, jokių apčiuopiamų sparnų neturėjo ir todėl nebuvo tikras vyturys, o draugų vyturiu pramintas šaunus pionierių eilinis Kostas Žibutis. Ta pravardė taip prigijo, kad net viršininkai kartais pasakydavo: „Vytury, aukščiau koją!“ Tas žinoma, nedažnai pasitaikydavo, nes jis, ir ant žemės sėdėdamas, galėjo koją ant sprando patogiai, kaip jis sakydavo, pasidėti.

Dabar jis grįžo iš sargybos posto, kur veik visą naktį praleido su šautuvu rankose ir atmerktom akim. Koks nors Mikutis Kelmelis, jo vietoje, būtų grįžęs su rauginto agurko mina ir palinkusio galukaimio beržo figūra, o Vyturys ėjo tiesus ir judrus, kaip pajaunys į vestuves. Sakytume, nuo jo, kaip nuo žąsies vanduo, nubėgdavo nemigas ir nuovargis, nepalikdamas jokie pėdsako: po ilgo žygio ar tarnyboje be miego praleistos nakties jis būdavo judrus ir linksmas, besijuokiančiom akim, lūpom ir visu veidu, kaip ir pailsėjęs ar sočius pietus suvalgęs. Netikslu būtų sakyti, kad jis visuomet juokėsi; būdavo ir rimtas ir susikaupęs, bet ir tada jo veidas šviesdavo kažkokiu gaviu giedrumu, rimto veido priedangoje juokėsi siela. Galėjo jis ir nuvargti ir miego pasigesti, bet negalėjo būti niūrus ir piktas. Pastebėta, kad varnėnas niekad gaidžio balsu negieda ir auksas nerūdija. Draugai sakydavo: „Vyturys ir miegodamas šypso!“

Trijų pakopų šuoliais užbėgo Vyturys į antrą aukštą, garsiai išpūtė orą ir ramiai atidarė kazemato duris. Visi kazemato vyrai sujudėjo, išsitiesė ir atgijo.

Yra žmonių, kurie su savim nešioja saulę ir visiems jos spindulius barsto. Ten, kur nėra kalbos ir nuotaikos, ji atsiranda; vos tik toks žmogus įeina, nors jis pats ir nekalbėtų. Tokie žmonės visų laukiami ir mieliai sutinkami; jie į rūšį

inėša šviežio oro. Toks buvo Vyturys. Jam įėjus, kambarys prisipildė žodžiais, juoku ir sąmojum — saldžiu mišiniu, dangiška mana, kurią, paprastai, pasigardžiuodama kramto jaunatvė.

Niekas nesitikėjo to, kas vėliau įvyko, niekas nė nepamanė, kad iš giedro dangaus galėtų trenkti perkūnija.

— O vis dėlto kai kam ir aš patikau! — Bendram klegesiu tilstant, suskambėjo Vyturio balsas. Jo antakiai pasikėlė, lūpos išsitempė taip, kad kairė veido pusė šypsojosi, o dešinė atrodė visai rimta.

Viena po kitos pasipylė pastabos:

— Tai tu ne prie sandėlio, o prie kokios smailos nosytės kojų sargybą ėjai?

— Įdomu, kas tave pakeitė?

— Kliauga gailis, kad ne jam ta pareiga teko.

— Nieko, simpatiškas sandėlis — su raudonom lūpytėm ir apvaliu liemeniu.

Vyturys pakreipė galvą su besiderančio žydėlio iš raiška, prieš krūtinę išskėstais pirštais:

— Ne, aš ne toks pliuškis, kad ieškočiau sijono. Pas mane į postą atėjo...

— Oho, sveikinu! — Nutraukė šilutis. — Ir tu prisileidai, nusikalta! statutui ir tavo sąžinė rami.

— Brolyčiai, negalėjau neprisileisti. Tokia miela

Šaudymo pratimai į lėktuvus

Vyt. Maželiū nuotr.

Autobuso į miestą belaukiant...

Vyt. Maželio nuotr.

buvo ta švelnioji dargana, tokia aistringa vėtra, tokios švelnutės dangaus ašarėlės. Jos mane apglėbė savo puikiomis rankomis, apipylė mano veidą bučiniiais ir meilės atodūsiais ir laikė savo glėbyje veik visą naktį!

Ilgai skardėjo juokas, išsiveržęs, kaip oras iš sprogsio kamuolio, dar Vyturiui bebaigiant deklamuoti.

— Gali būt ramus, Stasy — Vyturys ne su tavo Zose naktį praleido! — Kliaugos aštrus žodis pajuto naują grobį.

— Mūsų Stasiukas geras vaikinai —
Mielą Zosytę vedas į kiną!

Uždainavo Vyturys lėtai, krypuojančiu žingsniu artėdamas prie Stasio.

— Drulia, drulia!.. — pagavo daugelis balsų.

— Žinai, Stasy, tu nusispiauk! — Neva rimtai, truputį pasilenkęs, ant nugaros susiėmęs rankas patarė Vyturys.

Stasys žvilgterėjo į jį ir vėl nuleido galvą. Kitas būtų nusijuokęs, bet jis nesijuokė ir nieko nesakė. O Vyturys tęsė:

— Rimtai nusispiauk. Tik ne į spaudyklę ir ne ant Zosės, ne. Paimk ir nusispiauk skyrininko akivaizdoje tiesiog ant grindų.

Stasys nė nekrustelėjo.

— Tu manai, kad aš juokauju. Ne. Nusispiauk, sakau, ir gausi be išėjimo, o šiandien sekmadienis: aš mielai tave pavaduosiu ir tavo sąskaiton Zosę išbučiuosiu! — Vyturys išsitiesė ir nusikvatojo kartu su daugeliu.

Stasys atsistojo, žybtelėjo akimis.

— Gana bus! Nutilk!

Gal būt buvo kalta naktis be miego, kad Vyturys nepastebėjo liepsnojančio rausvumo, kuris užliejo Stasio veidą.

— Ot tau ir veselija. Aš dar nė sykio nepabučiauvau, o jau jis sako gana. Matai, gal tau jau ir gana, bet man tai dar būtų ne pro šalį.

Ak, to Vyturio nepastabumas! Jis vėl nepastebėjo, kaip susigniaužė Stasio kumščiai, ir, kaitaliodamas veido išraišką, tęsė:

— Vis dėlto Zosė nešpėtna mergytė: ir lūpytės rausvai padarytos ir veideliai švariai miltuoti. Kodėlgi ją gali bučiuoti koks nors Pilypas, o ne apvalaveidis Vyturys? Vyrai, argi aš... .

Vyturio kalbą nutraukė staigus smūgis į veidą.

Kad teisingai suprastume, kas įvyko, reikia arčiau susipažinti su Stasiu. Visi jį pažino kaip rimtą, gana linksmą ir ramų vyrą. Toks jis buvo, kol vieną kartą šokių vakare susipažino su Zose. Sunku įlysti į tokio užsidarėlio žmogaus širdį — jis jos niekam nerodė — bet aišku, kad jis Zosę įsimylėjo ir, reikia manyti — tyra, didele ir akla pirmąja meile.

Jis nė nesistengė įžvelgti jos vidų, pažinti kaip žmogų su visomis ydomis ir palinkimais. Svajonėse sukūrė ją gerą, mylinčią ir tyrą, iškėlė ant pjedestalo ir susižavėjęs žiūrėjo į jos spinduliuojantį grožį.

Sapnavo gražų sapną ir bijojo pabusti.

Pažino Zosę ir Vyturys, bet visai kitą: miesto pagandiną, laisvo elgesio gyvenimo artistę, kuri į Stasį žiūrėjo kaip voras į musę, — įvilioti į tinklą, iščiulpti ir — daugiau nieko. Vyturys pastebėjo, kad, susižavėjęs, Stasys dažnai užsimiršdavo, užsisvajodavo, tarnyboje atsiliko nuo draugų, krito viršininkų akyse, rinko bausmę po bausmės ir vis tolyn ir tolyn brido, painiojos gudriai užmaskuotame tinkle. Vyturys norėjo išgelbėti apakusią musę; norėjo išblaškyti ūkanas, atmerkti Stasiui akis ir parodyti Zosę be grimo, nuluptą. Tai buvo nelengva. Bandė rimtai įrodinėti — Stasys ginčijosi ir netikėjo, mėgino juokais pasėti abejonės ir karčios teisybės sėklą — Stasys niiršo; jis turėjo sauja pigių blizgučių ir jautėsi esąs turtuolis; žarstė, gėrėjosi jais, kaip tikrais perlais ir deimantais ir nesąmoningai, skrupulingai bijojo, kad jie nepavirstų aprūdijusiais geležgaliais, stiklo skeveldromis. Zosė jam buvo šventa ir dabar, kai Vyturys juokais ją žemino — tikinčiojo relikvijas mindžiojo kojomis — Stasys nesusivaldė ir smogė jam į veidą.

Vyturio veidas padvelkė niauriu rimtumu, raumenys sutamprėjo, neįprasta liepsna žybtelėjo akyse. Tai truko vieną momentą; jis atsilošė ir skardžiai nusikvatojo.

— Dėkui, Stasy, kad žiauną atstatai į vietą — buvo iškrypus besijuokiant. — Apsižvalgė, pajudino smakrą. — Dabar viskas tvarkoj. Tik gaila, dovanok, turbūt, ranką užsigavai.

Kai kas nusijuokė, bet juokas, kaip variokai, — skambtelėjo ir vėl nuščiuvo. Vyturys permetė visus akimis ir šypsodamasis išėjo iš kambaro.

Yra teisybės pasakoj, kad velnią galima nušauti tik su auksine kulka; švininė perveria šovėją. Stasys duodamas Vyturiui save dešimteriopai supliekė. Kai už Vyturio nugaros užsitrenkė durys, sugniužo gėdos, kaip nepakeliamos naštos, slegiamas ir pajuto beveik fizinį

skausmą. „Dėkui, Stasy!“ — skambėjo visi nervai, kaip per daug įtemptos stygos. Jeigu Vyturys būtų jį sumušęs, sukruvinęs — būtų buvę daug geriau. Jo juokas tebeskambėjo Stasio ausyse, kaip įkaitinta geležis — skambėjo ir degino.

Stasys sumušė save, save pažemino, sumynė į dumblą. Jis manė ir nesąmoningai norėjo, kad Vyturys pasiskųstų viršininkams, bet Vyturys apie tai nė nepagalvojo ir, apskritai, daugiau niekad nei draugams apie tą smūgį neužsiminė.

Ir keista: prieš keletą minučių taip nuožmiai gynęs Zosės garbę, dabar ir pats Stasys pradėjo ją abejoti.

Virš upės pokšėjo kirvių ir kūjų smūgiai, čerškė piūklai, girdėjosi trumpi įsakymai ir pašnekusių nuotrupos; darbas bėgo šuoliais — pionieriai tiesė lieptą.

Aukšto upės kranto viršūne ėjo nešuliu nešina senutė. Pavargus pasidėjo ant žemės našta, atsėdėjo ant akmens ir gardžiuodamasi mielu saulės spindulių kutenimu žiūrėjo į pionierių darbą. Gal būt, jos sūnus buvo kareivis, kad ji tokiu šiltu ir dėmesingu žvilgsniu sekė nuo kalno mažučiu, kaip nykštukų, pionierių vikrius judesius ir greitai augantį lieptą. Staiga ji krūptelėjo, atsistojo ir sustingo; lyg šauksmui prasižiojusios lūpos taip ir paliko praviros. kažkas atsiskyrė nuo liepto ir stačia galva įkrito į vandenį.

— Stasys!.. — jos ausį pasiekė tolimas iš kelių burnų išsiveržęs riksmas.

Mes palikome Stasį kazemate susikrimsčiusį dėl savo negražaus išsišokimo. Jis ilgai dar draugų žvilgsniuose jautė tikrą ar įsivaizduotą panieką ir tyliai kentė. Vyturys buvo toks pat linksmas ir draugiškas; su Stasiu elgėsi lyg niekad nieko nebūtų įvykę ir Stasiui kartais pasirodydavo, kad tai buvo tik kvailas sapnas — o, tai būtų labai gerai — bet ne; ir jam buvo gėda ir nesmagu sutikti Vyturio žvilgsnį.

Si žaizda gijo, bet atsirado kita, gilesnė ir baisesnė. Vieną sekmadienį Stasys grįžo iš miesto žymiai anksčiau, negu paprastai. Šarkutis tyliai pasakė į Vyturio ausį: „Mirtinai sužeistas“. Vyturys tą vakarą pasidarė ypatingai rimtas ir tik vogčiomis stebėjo Stasį. Sunku buvo ką nors įžiūrėti, nes Stasys nieko nekalbėjo, o ant veido buvo užsidėjęs kaukę: stengėsi būti ramus ir niekam nerodyti širdies, kur siautė bausis viesulas ir žarstė sutrupėjusias smėlio pilis. Bet jis negalėjo užgesinti degančio skausmingo akių žvilgsnio ir retkarčiais negalėjo suvaldyti veidą iškreipiančio raumenų išsitempimo. Viena Vyturys suprato, kad jis baisiai kentėjo ir jam norėjos prieiti, apkabinti Stasį ir pasidalinti skausmu. Bet iš anksto žinojo, kad Stasys nesutiks, neatvers sopančios širdies.

Naktį Vyturys pabudo. Dar besisklandant miego ūkanoms — tarp miego ir pabudimo — išgirdo žodžius, kurie galutinai nutraukė miego skraistę:

— Zose, kokia tu šlykšti, Zose! — Iš tamsos ėjo prislopinti, duslūs žodžiai.

Vyturys apsižvalgė tamsoj vos suvokdamas daiktų konturus ir suprato — Stasys sapnuodamas kalbėjo.

— Zose, aš tave mylėjau. — Balsas nutrūko. — Aš mylėjau gyvatę. Šalin gyvatę! — Šauksmas.

Vyturys ilgai negalėjo užmigti.

Rytojaus dieną, kaip jau matėme, visas būrys tiesė lieptą per upę. Stasys negalėjo užmiršti vakarykščių įspūdžių, negalėjo užmiršti Zosės, nors ir šlykštėjosi ir nekentė jos. Tai suprato tik vienas Vyturys. Suprato,

kad Stasys vakar įsitikino, kas ji buvo iš tikrųjų, kokia buvo jos meilė. Jis ją matė be kaukės, nuluptą ir tai buvo baisu, skaudu ir šlykštu, atsimenant jo jautrią ir nuoširdžią prigimtį.

Stasys dirbo melancholiškai, išsiblaškęs — mintys buvo toli nuo čia. Pakėlė lentą, žengė žingsnį, nustojo pusiausvyros ir įkrito į upę.

Visi sužiūro į vandenį. Smulkios bangelės stūmėsi tolyn tokios pat lengvos ir šaltos, kaip prieš valandą, kaip prieš tūkstantį metų. Stasys dingo kaip akmuo.

— Jis nemoka plaukti, aš žinau.

— Vis tiek iškils. Tris kart iškyla.

— O jeigu neiškils!

Baisus klausukas.

—Leiskit!

Tai buvo Vyturys. Jis praskyrė susispietusiųs, susirūpinusius, nesuivokiančius už ko griebtis, kaip gelbėti vyrus — jau vienmarškinis ir be batų persižegnojo ir šoko į vandenį. Visų akys palydėjo jo liekną figūrą; ji šmėkstelėjo ir dingo vandens nasruose. Slinko sekundės, ilgos ir neramos, kupinos vilties ir siaubo. Sujudėjo vanduo, išniro Vyturio galva, įtraukė oro ir vėl dingo.

— Nerado... — Iškrito kažkieno sunkus žodis.

Vėl šiurpus laukimas — gyvenimas ar mirtis? Klausukas, kuris užima kvapą.

— Jau! — visi lengviau atsiduso ir sujudėjo.

Vyturys papurtė galvą, nusišypsojo ir aukštelėninkas su sunkia našta nusiyrė į krantą.

Kai Stasys atmerkė akis ir atsėdėjo, lyg kaukė nukrito nuo Vyturio veido: susirūpinimą ir nerimą pakeitė šypsena ir įvairios „vyturiškos“ grimasos.

— Va, diegly, per tave aš nenumatyta vonią apturėjau. Ir sugalvok tu man šokt į tokį šaltą vandenį.

— Dėkui Vytury! — Stasys nusišypsojo, o žvilgsnis daugiau pasakė, negu tūkstančiai padėkos žodžių. Paspaudė ranką.

— O vis dėlto aš tau atkeršijau. Norėjai nusiskandinti, o aš sakau, tyčia neleisiu ir gana. Nori-nenori išvilkau ir ką tu man padarysi?

Stasys tik nusišypsojo.

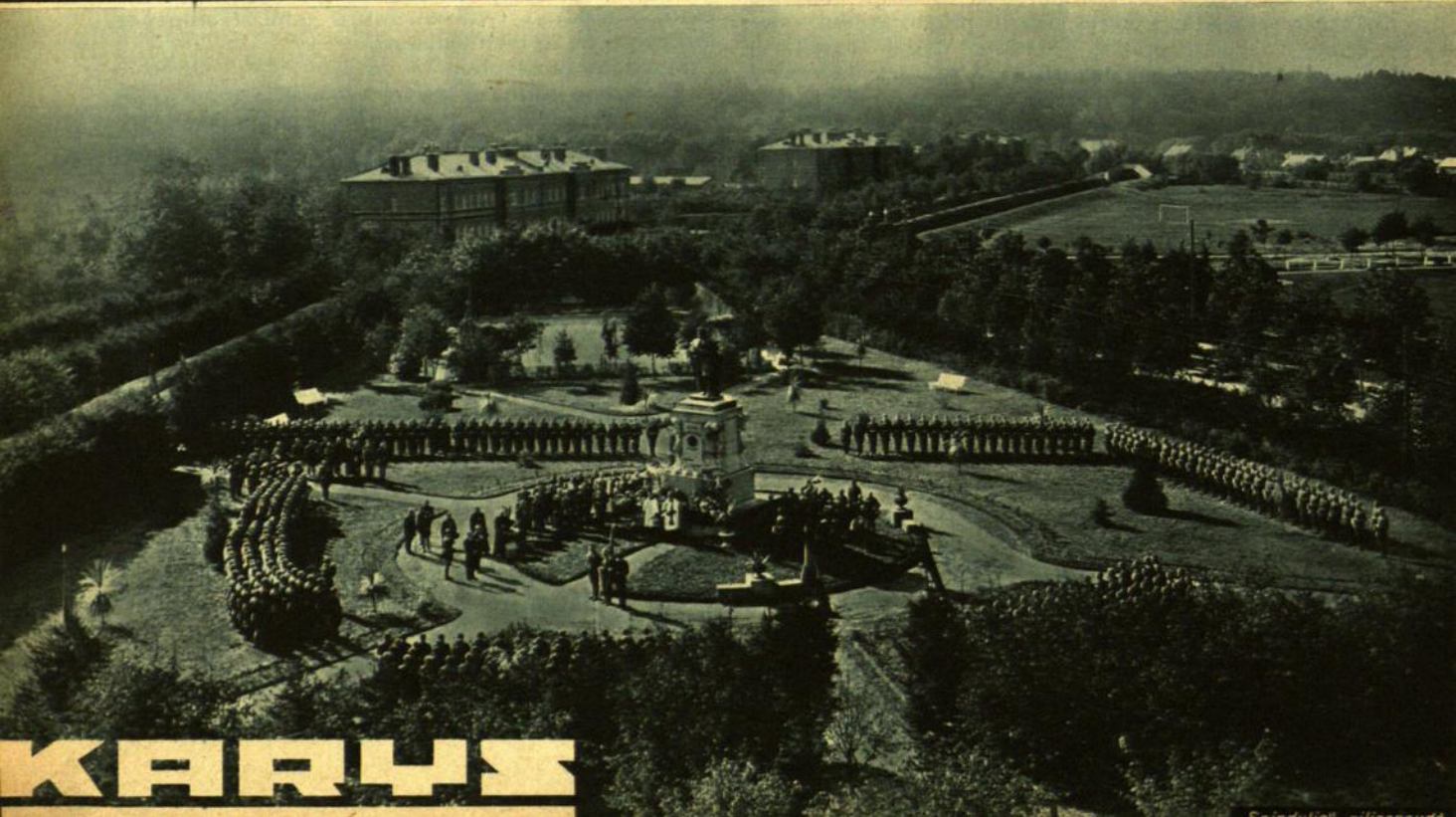
Ant kalno sustojusi senutė vėl užsimitė ant pečių našta, šyptelėjo; kažką pati sau be garso pasakė ir nuėjo; kaip pilkas debesėlis, danguje įrėžtas siluetas nutolo ir dingo krūmuose.

Nieko nuostabaus, kad nuo tos atmintinos „vyturiško“ keršto dienos Vyturys su Stasiu pasidarė neatskiriami draugai.

Jonas Docius

Policistų šaudymo pratimai

KARAY